

MAHARASHTRA ACT No. XL OF 1966.

AN ACT TO UNIFY AND MAKE BETTER PROVISION IN THE LAW RELATING TO NURSES IN THE STATE OF MAHARASHTRA.

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४०

[राष्ट्रपती यांची संमती मिळाल्यानंतर महाराष्ट्र शासनाच्या राजपत्रात दिनांक ३० डिसेंबर १९६६ रोजी प्रथम (इंग्रजीत) प्रसिद्ध केलेला.]

महाराष्ट्र राज्यातील परिचारिकांसंबंधीचे विधी एकत्रित करण्यासाठी व त्यात अधिक चांगली तरतूद करण्यासाठी अधिनियम.

ज्याअर्थी, महाराष्ट्र राज्यातील परिचारिकांची नोंदणी व प्रशिक्षण यांचे विनियमन करणाऱ्या विधींचे एकत्रीकरण करणे आणि त्यात अधिक चांगली तरतूद करणे व उपरोक्त प्रयोजनांशी संबंधित असलेल्या बाबींची तरतूद करणे इष्ट आहे ; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या सतराव्या वर्षी, याद्वारे, पुढीलप्रमाणे अधिनियम करण्यात येत आहे :—

प्रकरण १

प्रारंभिक

१. (१) या अधिनियमास महाराष्ट्र परिचारिका अधिनियम, १९६६, असे म्हणता येईल.
- (२) तो, संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यास लागू असेल.
- (३) (अ) कलम १ हे ताबडतोब अमलात येईल.
- (ब) या अधिनियमाचे उर्वरित उपबंध (प्रकरण ५ व ६ खेरीज) राज्य सरकार ज्ञासकीय राजपत्रात अधिसूचना प्रसिद्ध करून जी तारीख नेमील त्या तारखेस अमलात येतील.
- (क) खंड (ब) अन्वये उर्वरित उपबंध ज्या तारखेस अमलात येतील त्या तारखेस प्रकरण ५, मुंबई क्षेत्रात अमलात येईल ; परंतु, उक्त प्रकरण हे राज्य सरकार तत्सम अधिसूचनेद्वारे नेमील अशा नंतरच्या तारखेस राज्याच्या बाकीच्या भागात अमलात येईल.
- (ड) प्रकरण ६ हे, राज्य सरकार तत्सम अधिसूचनेद्वारे नेमील अशा, खंड (ब) मध्ये निर्दिष्ट करण्यात आलेल्या तारखेनंतरच्या तारखेस अमलात येईल.

संक्षिप्त
नाव,
व्याप्ती व
प्रारंभ.

२. संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर, या अधिनियमामध्ये,—

व्याख्या.

(अ) "संलग्न संस्था" या संज्ञेचा अर्थ, या अधिनियमानुसार व उप-विधीनुसार परिषदेस जी संलग्न करण्यात आलेली असेल किंवा संलग्न असल्याचे मानण्यात आलेले असेल अशी, आजान्यांच्या शुश्रूषेसाठी, प्रसूतीसाठी किंवा मुलांच्या आरोग्यासाठी असलेली कोणतीही संस्था असा समजावा ;

भाग ८—४३ अ

(ब) "नेमलेला दिवस" म्हणजे, कलम १, पोट-कलम (३), खंड (ब) अन्वये ज्या तारखेस उर्वरित उपबंध अमलात येतील ती तारीख ;

(क) "उप-विधी" म्हणजे, या अधिनियमान्वये करण्यात आलेला किंवा अमलात असलेला उप-विधी ;

(ड) "परिषद" म्हणजे, या अधिनियमान्वये प्रस्थापित करण्यात आलेली किंवा प्रस्थापित करण्यात आल्याचे मानण्यात आलेली महाराष्ट्र परिचारिका परिषद ;

(इ) "परीक्षा मंडळ" म्हणजे, कलम १२ अन्वये प्रस्थापित करण्यात आलेले परिषदेचे परीक्षा मंडळ ;

(फ) "कार्यकारी समिती" म्हणजे, कलम ११ अन्वये प्रस्थापित करण्यात आलेली परिषदेची कार्यकारी समिती ;

(ग) "संस्था" या संज्ञेत, जो संघ परिचारिका आस्थापना चालवीत असेल किंवा तीवर नियंत्रण ठेवीत असेल अशा कोणत्याही संघाचा समावेश असेल ;

(ह) नगरपालिका क्षेत्राच्या बाबतीत 'अनुज्ञापक प्राधिकरण' म्हणजे, महानगरपालिका किंवा अशा क्षेत्रासाठी स्थापन करण्यात आलेली नगरपालिका आणि इतर कोणत्याही क्षेत्राच्या बाबतीत अशा क्षेत्रासाठी स्थापन करण्यात आलेली जिल्हा परिषद ;

परंतु, राज्य सरकारास, कोणत्याही क्षेत्राच्या संबंधात, शासकीय राजपत्रात अधिसूचना प्रसिद्ध करून अशा क्षेत्रासाठी अनुज्ञापक प्राधिकरण म्हणून इतर कोणताही प्राधिकारी निर्दिष्ट करता येईल ;

(आय) "यादी" या संज्ञेचा अर्थ, या अधिनियमान्वये तयार करण्यात व ठेवण्यात आलेली किंवा तयार करण्यात किंवा ठेवण्यात आल्याचे समजण्यात येणारी परिचारिकांची यादी ;

(जे) "सदस्य" म्हणजे, परिषदेचा सदस्य ;

(के) "परिचारिका" या संज्ञेत, परिचारक, साह्यकारी परिचारिका, आरोग्य परिचारिका, प्रसाविका, साह्यकारी प्रसाविका व आरोग्य प्रचारक यांचा समावेश असेल ;

(ल) "परिचारिका आस्थापना" म्हणजे परिचारकांच्या सेवेची आवश्यकता असलेल्या इसमाना परिचारक म्हणून काम करणारे इसम पुरविणारी किंवा पुरविण्याचा हेतू असलेली, कोणतीही संस्था मग ती फायद्याकरिता असो वा नसो ;

(म) "विहित" म्हणजे नियमाद्वारे विहित केलेले ;

(न) "अध्यक्ष" म्हणजे परिषदेचा अध्यक्ष ;

(ओ) "मान्यताप्राप्त संस्था" म्हणजे या अधिनियमानुसार आणि उपविधीनुसार परिचारिकांच्या प्रशिक्षणासाठी मान्यता दिलेली किंवा मान्यता देण्यात आल्याचे समजण्यात आलेली संस्था ;

(प) "प्रदेश" म्हणजे या अधिनियमाच्या अनुसूचीत निर्दिष्ट करण्यात आलेले, राज्यातील पाच प्रदेशांपैकी प्रत्येक प्रदेशात समाविष्ट असलेले क्षेत्र ;

(क्यू) "नोंदणीपुस्तक" म्हणजे या अधिनियमान्वये तयार करण्यात व ठेवण्यात आलेले किंवा तयार करण्यात किंवा ठेवण्यात आल्याचे समजण्यात येणारे परिचारिकांचे नोंदणीपुस्तक व 'नोंदलेले' व 'नोंदणी' या संज्ञांचा त्याप्रमाणे अर्थ लावण्यात येईल ;

(र) "प्रबंधक" म्हणजे परिषदेचा प्रबंधक ;

- (स) "नियम" म्हणजे या अधिनियमान्वये करण्यात आलेला किंवा अमलात असलेला नियम ;
 (ठ) "राज्य" म्हणजे महाराष्ट्र राज्य ;
 (यु) "उपाध्यक्ष" म्हणजे परिषदेचा उपाध्यक्ष.

प्रकरण २

परिषदेची प्रस्थापना, कामे व शक्ती

३. (१) राज्य सरकारास, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, "महाराष्ट्र शुश्रूषा परिषद" परिषदेची प्रस्थापना व या नावाने ओळखण्यात येणारी एक परिषद प्रस्थापित करता येईल.

(२) अशी परिषद ही एकव्यक्तिभूत संस्था असेल, तिची परंपरा अखंड असेल व तिचा एक सामाईक भूत संस्था शिक्का असेल व तिला मालमत्ता संपादन करण्याची, ती धारण करण्याची व तिची विल्हेवाट लावण्याची बनविणे व करार करण्याची शक्ती असेल व तिला उपरोक्त नावाने दावा गुदरता येईल व तिच्यावर त्या नावाने दावा लावता येईल.

(३) परिषद पुढील सदस्यांची मिळून होईल :—

(अ) पवसिद्ध सदस्य,—

- (एक) महाशाल्यचिकित्सक, महाराष्ट्र शासन ;
 (दोन) आरोग्य संचालक, महाराष्ट्र शासन ;
 (तीन) अधीक्षक, शुश्रूषासेवा, महाराष्ट्र शासन ;

(ब) निवडलेले सदस्य,—

(एक) पाच प्रदेशांपैकी प्रत्येक प्रदेशातून, संबंधित प्रदेशाच्या नोंदणीपुस्तकात नोंदणी केलेल्या परिचारिकांनी आपणामधून निवडून घ्यावयाचा एक सदस्य ;

(दोन) संलग्न संस्थांच्या प्रमुखांनी आपणामधून निवडून घ्यावयाचे दोन सदस्य ;

(तीन) संलग्न संस्थांच्या अधिसेविकांनी आपणामधून निवडून घ्यावयाचे पाच सदस्य ;

(चार) संलग्न संस्थांच्या पाठनिर्देशक परिसेविका व याबाबतीत परिषदेने मान्यता दिलेल्या शुश्रूषा महाविद्यालयांचे प्रमुख यांनी आपणामधून निवडून घ्यावयाचे दोन सदस्य ;

(पाच) महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषद अधिनियम, १९६५ अन्वये प्रस्थापित करण्यात आलेल्या किंवा प्रस्थापित झाल्याचे मानण्यात येणाऱ्या महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषदेच्या सदस्यांनी आणि अशी परिषद अस्तित्वात येईतोपर्यंत, मुंबई वैद्यकीय अधिनियम, १९१२ व मध्यप्रांत व वऱ्हाड वैद्यकीय नोंदणी अधिनियम, १९१६ अन्वये राज्यात काम करणाऱ्या वैद्यकीय परिषदांच्या सदस्यांनी आपणामधून निवडून घ्यावयाचा एक सदस्य ;

(सहा) भारतीय वैद्यकीय संघाच्या या राज्यातील स्थानिक शाखांच्या समन्वय समितीने (—मग तिला कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवी) निवडून घ्यावयाचा एक सदस्य ;

(सात) राज्यात विधिद्वारे स्थापन केलेल्या व शुश्रूषेतील पदवी प्रदान करणाऱ्या विद्यापीठांच्या शुश्रूषा शाखांच्या सदस्यांनी किंवा अशा कोणत्याही शुश्रूषा शाखा नसतील तेव्हा वैद्यक शाखांच्या सदस्यांनी निवडून घ्यावयाचा एक सदस्य ;

(आठ) भारतीय रेड क्रॉस संस्थेच्या राज्य शाखेने निवडून घ्यावयाचा एक सदस्य ;

(क) नामनिर्देशित सदस्य,—

राज्य शासनाने नामनिर्देशित करावयाचे चार सदस्य — त्यापैकी कमीत कमी तीन सदस्य हे परिचारिका, वैद्यक व्यवसायी किंवा शुश्रूषा महाविद्यालयातील शिक्षक असतील.

(४) सदस्य आपल्यामधून अध्यक्ष व उपाध्यक्ष यांची निवड करतील.

(५) सदस्यांची आणि अध्यक्ष व उपाध्यक्ष यांची निवडणूक विहित करण्यात येईल अशा वेळी व अशा ठिकाणी व विहित करण्यात येईल अशा रीतीने घेण्यात येईल.

(६) कोणत्याही निवडणुकीच्या वेळी मतदारांनी आवश्यक त्या संख्येइतके सदस्य किंवा अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष यांची निवड केली नाही तर राज्य शासन अशा रिकामी जागा किंवा रिकाम्या जागा भरण्यासाठी त्याला योग्य वाटेल अशा निवडून घेण्यास पात्र असलेल्या इसमास किंवा इसमांना नामनिर्दिष्ट करील ; आणि अशा रीतीने नामनिर्देशित केलेला इसम किंवा केलेले इसम हे या कलमान्वये यथोचित निवडून आल्याचे मानण्यात येईल.

(७) एखाद्या सदस्याच्या किंवा अध्यक्षाच्या अथवा उपाध्यक्षाच्या कोणत्याही निवडणुकीविषयी कोणताही विवाद निर्माण झाला असेल तर तो विवाद राज्य शासनाकडे निर्णयार्थ पाठविला जाईल व शासनाचा निर्णय अंतिम असेल.

पदावधी.

४. (१) राज्य शासन शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, निवडून आलेल्या व नामनिर्देशित केलेल्या सदस्यांची नावे प्रसिद्ध करील.

(२) या अधिनियमात अन्यथा जी तरतूद केली असेल त्याव्यतिरिक्त, पदसिद्ध सदस्याखेरीज इतर सदस्य पोट-कलम (१) अन्वये अधिसूचना प्रसिद्ध केल्याच्या तारखेपासून पाच वर्षांच्या मुदतीपर्यंत पद धारण करील :

परंतु, एखादा इसम कलम ३, पोट-कलम (३), खंड (ब) चा परिच्छेद (पाच) याअन्वये निवडला असेल त्याबाबतीत तो नोंदणी केलेला वैद्यक व्यवसायी असण्याचे बंद झाला असेल तर तो सदस्य म्हणून पद धारण करण्याचे बंद होईल.

(३) या अधिनियमात अन्यथा जी तरतूद केली असेल त्या व्यतिरिक्त, अध्यक्ष व उपाध्यक्ष हे त्यांच्या निवडणुकीच्या तारखेपासून सदस्य म्हणून त्यांचा पदावधी ज्या तारखेस समाप्त होत असेल त्या तारखेपर्यंत पद धारण करतील.

(४) पोट-कलम (२) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, मावळत्या सदस्यांचा पदावधी पोट-कलम (१) अन्वये उत्तराधिकारी सदस्यांची नावे ज्या तारखेस प्रसिद्ध करण्यात येतील त्या तारखेच्या निकटपूर्ववर्ती तारखेपर्यंत असेल व तो त्यादिवशी समाप्त होईल.

(५) पोट-कलमे (२) व (३) यांमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, मावळत्या अध्यक्षाचा किंवा उपाध्यक्षाचा पदावधी उत्तराधिकारी अध्यक्ष किंवा यथास्थिती उपाध्यक्ष ज्या तारखेस निवडण्यात येईल त्या तारखेच्या निकटपूर्ववर्ती दिवसापर्यंत असेल व तो त्या दिवशी समाप्त होईल.

(६) मावळता सदस्य, अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष पुन्हा निवड केली जाण्यास किंवा पुन्हा नामनिर्देशित केला जाण्यास पात्र असेल.

(७) कोणत्याही सदस्यास सहा महिन्यांहून अधिक नसेल अशा कालावधीसाठी अनुपस्थितीची रजा परिषदेस मंजूर करता येईल.

नैमित्तिक)
रिकाम्या
जागा.

५. (१) कलम ३, पोट-कलम (३), खंड (ब) अन्वये निवडलेल्या अध्यक्षाच्या किंवा उपाध्यक्षाच्या किंवा सदस्याच्या मृत्युमुळे, राजीनाम्यामुळे, अपात्रतेमुळे किंवा असमर्थतेमुळे किंवा कोणत्याही इतर कारणा-मुळे पदावधी संपण्यापूर्वी कोणतीही रिकामी झालेली जागा निवडणुकीद्वारे भरण्यात येईल :

कार
घोषि
अधी
प्रति
त्याने
जाती
कोण
सभेस
अध्यक्ष

परंतु, ज्या तारखेस सर्व सदस्यांचा पदावधी समाप्त होत असेल त्या तारखेपूर्वी सहा महिन्यांच्या कालावधीत उद्भवलेली निवडलेल्या सदस्यांच्या पदाची कोणतीही रिकामी जागा भरण्यात येणार नाही.

(२) कलम ३, पोट-कलम (३), खंड (क) अन्वये नामनिर्देशित केलेल्या सदस्यांचा पदावधी संपण्यापूर्वी त्यांच्या पदाच्या कोणत्याही नैमित्तिक रिकाम्या जागेविषयी प्रबंधकाने राज्य शासनास लगेच कळविले पाहिजे आणि त्यानंतर ती जागा शक्य तितक्या लवकर राज्य शासनाने नामनिर्देशनाद्वारे भरली पाहिजे.

(३) कलम ४ मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, एखादी नैमित्तिक रिकामी जागा भरण्यासाठी पोट-कलम (१) अन्वये निवडलेला किंवा पोट-कलम (२) अन्वये नामनिर्देशित केलेला कोणताही इसम, ज्याच्या जागी त्यास निवडण्यात किंवा नामनिर्देशित करण्यात आले असेल त्या इसमाने ती जागा रिकामी झाली नसती तर जितक्या मुदतीपर्यंत पद धारण केले असते, तितक्या मुदतीपर्यंतच पद धारण करील.

६. (१) अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष, कोणत्याही वेळी, परिषदेस उद्देशून लिहिलेल्या व प्रबंध-राजीनामा. काच्या स्वाधीन केलेल्या पत्राद्वारे आपल्या पदाचा राजीनामा देता येईल. परिषद असा राजीनामा ज्या तारखेस स्वीकारील त्या तारखेपासून तो अंमलात येईल.

(२) निवडून आलेल्या सदस्यास, कोणत्याही वेळी, अध्यक्ष उद्देशून लिहिलेल्या पत्राद्वारे आपल्या पदाचा राजीनामा देता येईल. नामनिर्देशित सदस्यास, कोणत्याही वेळी, राज्य शासनास उद्देशून लिहिलेल्या पत्राद्वारे आपल्या पदाचा राजीनामा देता येईल. अध्यक्ष किंवा यथास्थिती राज्य शासन असा राजीनामा ज्या तारखेस स्वीकारील त्या तारखेपासून तो अंमलात येईल.

७. (१) एखादा इसम,—

(अ) अमुक्त नादार असेल ;

(ब) विकल मनाचा असेल आणि सक्षम न्यायालयाने तसे घोषित केले असेल ;

(क) त्याचे नाव नोंदणीपुस्तकामधून किंवा यादीतून काढून टाकण्यात आले असेल आणि त्यात ते पुन्हा दाखल करण्यात आलेले नसेल ; किंवा

(ड) परिषदेचा पूर्णवेळ अधिकारी किंवा कर्मचारी असेल,

—तर तो असा सदस्य म्हणून निवडून घेण्यास किंवा नामनिर्देशित केला जाण्यास किंवा असा सदस्य म्हणून चालू राहण्यास अनर्ह ठरविला जाईल.

(२) कोणताही सदस्य परिषदेच्या परवानगीशिवाय किंवा परिषदेच्या मते जी पुरेशी असतील अशा कारणांशिवाय लागोपाठ तीन सभाना अनुपस्थित राहिल तर, परिषद त्याची जागा रिकामी झाल्याचे घोषित करील व अशी रिकामी जागा भरण्यासाठी उपाययोजना करील.

(३) कोणताही सदस्य पोट-कलम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या अनर्हतांपैकी कोणत्याही अनर्हतेच्या अधीन असेल किंवा अनर्हतेच्या अधीन असल्याचे आढळून आले असेल तर, परिषदेने राज्य शासनास प्रतिवृत्त सादर केले पाहिजे आणि असा सदस्य अनर्ह झाला असल्याविषयी राज्य शासनाची खात्री झाली तर त्याने त्याची जागा रिकामी झाल्याचे घोषित केले पाहिजे.

८. (१) परिषदेच्या सभा विहित करण्यात येतील अशा रीतीने बोलाविण्यात येतील, भरविल्या जातील व त्यांचे कामकाज चालविण्यात येईल. परिषदेच्या सभा.

(२) अध्यक्ष उपस्थित असेल तेव्हा त्याने परिषदेच्या प्रत्येक सभेचे अध्यक्षपद स्वीकारले पाहिजे. कोणत्याही सभेच्या वेळी अध्यक्ष अनुपस्थित असेल तेव्हा उपाध्यक्षाने आणि त्या दोघांच्या अनुपस्थितीत सभेस उपस्थित असलेल्या सदस्यांनी आपल्यामधून निवडलेल्या कोणत्याही इतर सदस्याने अशा सभेचे अध्यक्षपद स्वीकारले पाहिजे.

(३) परिषदेच्या सभेच्या वेळी सर्व प्रश्नांचा निर्णय बहुमताने करण्यात येईल.

(४) समसमान मते पडल्याच्या बाबतीत, अशा सभेच्या अध्यासी प्राधिकार्यास दुसरे किंवा निर्णायक मत असेल व त्याने त्याचा वापर केला पाहिजे.

(५) (अध्यक्ष व उपाध्यक्ष धरून) आठ सदस्य गणपूर्ती करतील. गणपूर्ती आवश्यक असेल, पण गणपूर्ती झाली नसेल तेव्हा अध्यासी प्राधिकारी परिषदेच्या कार्यालयातील सूचना फलकार अधिसूचित करील अशा एखाद्या नंतरच्या दिवसापर्यंत व वेळेपर्यंत त्याने ती सभा तहकूब केली पाहिजे ; गण मूळ सभेच्या वेळी गणपूर्ती असती तर त्या सभेमध्ये जे कामकाज ठेवण्यात आले असते ते कामकाज अशा गणित सभेसमोर ठेवण्यात आले पाहिजे आणि ते अशा सभेत किंवा स्थगित केल्यानंतरच्या तिच्या कोणत्याही सभेत पार पाडण्यात येईल — मग त्यावेळी गणपूर्ती असो वा नसो.

सभेचे काम-
काज व
कार्याची
बंधता.

९. (१) परिषदेच्या प्रत्येक सभेच्या चर्चेचे कामकाज गोपनीय म्हणून समजण्यात येईल आणि कोणत्याही इसमाने, परिषदेच्या पूर्वं ठरावाशिवाय, त्याचा कोणताही भाग उघड करता कामा नये :

परंतु, परिषदेने स्वीकारलेला कोणताही ठराव गोपनीय म्हणून समजण्यात यावा असा परिषदेने निदेश दिला नसेल तर, या कलमात अंतर्भूत असलेल्या कोणत्याही गोष्टीमुळे अशा ठरावाचा मूळ पाठ उघड करण्यास किंवा प्रसिद्ध करण्यास कोणत्याही इसमास प्रतिबंध होतो असे मानले जाणार नाही.

(२) सदस्य, किंवा अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष किंवा एखाद्या सभेचा अध्यासी प्राधिकारी म्हणून कोणत्याही इसमाची कोणतीही अनर्हता किंवा त्याच्या निवडणुकीतील किंवा नामनिर्देशनातील कोणताही दोष यामुळे परिषदेच्या ज्या कोणत्याही कृतीस किंवा कार्यवाहीस पक्षकार असणाऱ्या बहुसंख्य इसमांना मत देण्याचा अधिकार असेल व अशा कृतीत किंवा कार्यवाहीत अशा इसमाने भाग घेतला म्हणून त्या कृतीस किंवा त्या कार्यवाहीस बांध आल्याचे मानण्यात येणार नाही.

(३) परिषदेत कोणतीही जागा रिकामी असेल त्या मुदतीत, कोणतीही जागा रिकामी झाली नसल्याप्रमाणे, चालू असलेल्या सदस्यांना कार्य करता येईल :

परंतु, रिकाम्या जागांची संख्या कोणत्याही वेळी सातपेक्षा अधिक असता कामा नये.

परिषदेच्या
शक्ती, कर्तव्ये
व कामे.

१०. ह्या अधिनियमाच्या उपबंधाद्वारे किंवा तदन्वये विहित करण्यात येतील अशा शर्तीस अधीन राहून परिषदेच्या शक्ती, कर्तव्ये व कामे पुढीलप्रमाणे असतील :—

(अ) नोंदणीपुस्तक व यादी ठेवणे आणि परिचारिकांची नोंदणी करण्यासंबंधी व नावे दाखल करण्यासंबंधी तरतूद करणे ;

(ब) प्रबंधकाच्या कोणत्याही निर्णयाविरुद्ध केलेल्या अपिलांची सुनावणी करणे व त्यांचा निर्णय करणे ;

(क) परिचारिकांच्या व्यावसायिक वर्तणुकीचे नियमन करण्यासाठी नैतिक आचार संहिता विहित करणे ;

(ड) नोंदणी केलेल्या किंवा नाव दाखल केलेल्या परिचारिकेस ताकीद देणे, किंवा नोंदणीपुस्तकातून किंवा यथास्थिती यादीतून तिला/त्याला निलंबित करणे किंवा काढून टाकणे, किंवा त्याच्याविरुद्ध परिषदेच्या मते आवश्यक व इष्ट असेल अशी इतर शिस्तविषयक कार्यवाही करणे ;

(इ) परीक्षा घेणे आणि अशा परीक्षांसाठी आवश्यक ती सर्व व्यवस्था करणे ;

(फ) परिषदेकडून घेण्यात येणाऱ्या परीक्षांसाठी प्रशिक्षण पाठ्यक्रम विहित करणे आणि अशा परीक्षांसाठी फी आकारणे ;

(ग) पाठ्यपुस्तके तयार करणे, प्रसिद्ध करणे व विहित करणे, आणि विहित अभ्यासक्रमाची विवरणपत्रके प्रसिद्ध करणे ;

(ह) प्रमाणपत्रे व पदवीपत्रे आणि सन्मान चिन्हे देणे ;

(आय) वृत्तिवैतने, शिष्यवृत्त्या, पदके, पारितोषिके आणि इतर वक्षिसे देणे ;

(ज) परिषदेकडून घेण्यात येणाऱ्या परीक्षांसाठी प्रक्षेप देणाऱ्या व पाठ्यक्रम शिकविणाऱ्या संस्थांना मान्यता देणे किंवा अशी मान्यता रद्द करणे ;

(के) रुग्ण शुश्रूषा, प्रसूती किंवा शिशु कल्याण संस्था ज्ये शर्तीखाली परिषदेस संलग्न करता येतील त्या शर्तीचे नियमन करणे ;

(ल) मान्यताप्राप्त व संलग्न संस्थांच्या तपासणीसाठी तरतूद करणे आणि आवश्यक असेल अशी खरी माहिती पुरविण्याबद्दल अशा संस्थांना फर्माविणे ;

(म) राज्य शासनाच्या मान्यतेस अधीन राहून, देणग्या स्वीकारणे आणि देणग्या स्वीकारण्या संबंधीच्या शर्ती ठरविणे ; आणि

(न) या अधिनियमात ठरविण्यात आल्या असतील अशा किंवा विहित करण्यात येतील अशा इतर शक्ती वापरणे व अशी इतर कर्तव्ये व कामे पार पाडणे.

११. (१) परिषद, शक्य असेल तितक्या लवकर, कार्यकारी समिती प्रस्थापित करील व ती, पदसिद्ध कार्यकारी अध्यक्ष आणि विहित करण्यात येतील इतके, परिषदेने आपल्या सदस्यांमधून निवडून दिलेले इतर समिती व सदस्य यांची मिळून होईल. इतर समित्या.

(२) कार्यकारी समितीच्या सदस्यांच्या पदाची मुदत आणि त्यांच्यामध्ये तात्पुरत्या रिकाम्या होणाऱ्या जागा भरण्याची रीत व त्यांनी अनुसरावयाची कार्यपद्धती ही विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे असेल.

(३) या अधिनियमान्वये प्रदान करण्यात आलेल्या शक्ती, लादण्यात आलेली कर्तव्ये आणि सोपविलेली कामे यांच्याव्यतिरिक्त, कार्यकारी समिती, नियमाद्वारे तिच्याकडे सोपविण्यात येतील किंवा परिषदेकडून, वेळोवेळी, प्रदान करण्यात येतील अशा परिषदेच्या शक्तींचा वापर करील, अशी कर्तव्ये बजावील आणि अशी कामे पार पाडील.

(४) परिषदेस, याबाबतीत वेळोवेळी करण्यात येतील अशा कोणत्याही नियमांस अधीन राहून, समेत संमत केलेल्या ठरावाद्वारे, आपल्या सदस्यांची इतर कोणतीही समिती किंवा समित्या नेमता येतील ; अशी समिती ही ठरावात निर्दिष्ट करण्यात येईल इतक्या सदस्यांची मिळून होईल व ती निर्दिष्ट करण्यात येईल अशा अटीवर व अशी कामे करण्यासाठी म्हणून नेमण्यात येईल.

१२. (१) परिषद परीक्षा मंडळाची प्रस्थापना करील व उक्त मंडळ हे सभापती व परिषदेने निवड-परीक्षा मंडळ. लेले इतर सहा इसम यांचे मिळून होईल. त्यांच्यापैकी तीन इसम परिषदेचे सदस्य असतील. परीक्षा मंडळाचा सभापती हा, विहित करण्यात येतील अशा अर्हता असलेला इसम असेल :

परंतु, परिषदेचा निवडण्यात आलेला सदस्य, तो परिषदेचा सदस्य राहिल त्या मुदतीपर्यंतच केवळ परीक्षा मंडळाच्या सदस्याचे पद धारण करण्याचे चालू ठेवील.

(२) परीक्षा मंडळाच्या सदस्यांच्या पदाची मुदत आणि त्यांच्यामध्ये तात्पुरत्या रिकाम्या होणाऱ्या जागा भरण्याची रीत व त्यांनी अनुसरावयाची कार्यपद्धती ही, विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे असेल.

(३) परीक्षक नेमणे, परिषदेकडून घेण्यात येणाऱ्या परीक्षा चालविणे आणि अभ्यासक्रमाच्यासंबंधात परिषदेकडे शिफारशी करणे आणि उक्त परीक्षांच्यासंबंधात विहित करण्यात येतील अशी इतर कर्तव्ये आणि कामे पार पाडणे हे परीक्षा मंडळाचे कर्तव्य असेल.

१३. परिषदेचा अध्यक्ष, उपाध्यक्ष आणि इतर सदस्य व परिषदेने नेमलेली कार्यकारी समिती व सभांना हजर इतर समित्या (कोणत्याही असल्यास) यांचे सदस्य यांना आणि परीक्षा मंडळाचा व कलम १९, पोट-कलम राहण्यासाठी (४) मध्ये निर्दिष्ट करण्यात आलेल्या अपील प्राधिकरणाचा सभापती व सदस्य यांना, समेत हजर फी आणि राहण्याबद्दल वेळोवेळी विहित करण्यात येईल अशी फी व भत्ते व वाजवी प्रवास भत्ता देण्यात येईल. भत्ते.

परिषदेचे
उत्पन्न आणि
खर्च.

१४. (१) परिषदेच्या उत्पन्नात पुढील गोष्टींचा अंतर्भाव असेल :—

- (अ) या अधिनियमान्वये वा तदन्वये करण्यात आलेले नियम किंवा उप-विधी या अन्वये मिळालेली फी ;
(ब) राज्य शासनाकडून मिळालेली अनुदाने (कोणतीही असल्यास) ; आणि
(क) परिषदेला मिळालेल्या इतर कोणत्याही रकमा.

(२) पुढील कारणांसाठी रकमा खर्च करण्यास परिषद सक्षम असेल :—

- (अ) प्रबंधकाची व परिषदेने ठेवलेल्या कर्मचाऱ्यांची वेतने व भत्ते ;
(ब) परिषदेच्या सदस्यांना आणि कलम १३ मध्ये उल्लेखिलेल्या इतर इसमांना द्यावयाची फी व भत्ते ;
(क) परीक्षा घेण्यासाठी परिषदेने नेमलेल्या परीक्षकांना व इतर इसमांना द्यावयाचे पारिश्रमिक ;
(ड) या अधिनियमाखालील किंवा तदन्वये करण्यात आलेले नियम किंवा उप-विधी याखालील आपली कर्तव्ये व कामे पार पाडण्याकरिता आवश्यक असेल असा इतर खर्च.

परिषदेचा
प्रबंधक आणि
त्याची कर्तव्ये
व कामे.

१५. (१) परिषद, राज्य शासनाची पूर्वं मंजुरी घेऊन, प्रबंधकाची नेमणूक करील.

(२) कार्यकारी समितीस, प्रबंधकास वेळोवेळी रजा देता येईल :

परंतु, रजेचा कालावधी एक महिन्यापेक्षा अधिक नसेल तर अध्यक्ष त्यास अशी रजा देऊ शकेल.

(३) रजेमुळे किंवा इतर कोणत्याही कारणांमुळे प्रबंधकाचे पद तात्पुरते रिकामे होईल तर कार्यकारी समितीस, राज्य शासनाची पूर्वं मंजुरी घेऊन, त्याच्या जागी काम करण्याकरिता दुसऱ्या इसमाची नेमणूक करता येईल ; आणि अशा रीतीने नेमण्यात आलेला कोणताही इसम अशा नेमणुकीच्या कालावधीत, या अधिनियमाच्या प्रयोजनाकरिता प्रबंधक असल्याचे समजण्यात येईल :

परंतु, अशा रीतीने पद रिकामे राहण्याची मूदत एक महिन्यापेक्षा अधिक नसेल तेव्हा, अध्यक्षस अशी नेमणूक करता येईल ; आणि त्याने अशा नेमणुकीबाबत कार्यकारी समितीस आणि राज्य शासनास ताबडतोब कळविले पाहिजे.

(४) परिषदेस, राज्य शासनाची पूर्वं मंजुरी घेऊन प्रबंधक म्हणून नेमण्यात आलेल्या कोणत्याही इसमास निलंबित करता येईल, बडतर्फ करता येईल किंवा काढून टाकता येईल किंवा इतर कोणतीही शास्ती त्यावर लावता येईल.

(५) या अधिनियमात अन्यथा उपबंधित केले असेल त्या व्यतिरिक्त, प्रबंधकाचे वेतन व भत्ते आणि सेवेच्या इतर शर्ती ह्या, विहित करण्यात येतील त्याप्रमाणे असतील.

(६) प्रबंधक हा, परिषदेचा सचिव आणि कार्यकारी अधिकारी असेल. तो परिषदेच्या आणि तिच्या सर्व समित्यांच्या तसेच परीक्षा मंडळांच्या सर्व सभांना उपस्थित राहिल आणि तो अशा सभेत हजर राहणाऱ्या सर्व सदस्यांच्या नावांचे आणि अशा सभांतील कामकाजाचे टिपण ठेवील.

(७) परिषदेचे लेखे विहित करण्यात येईल अशा रीतीने, प्रबंधकाकडून ठेवण्यात येतील.

(८) कर्मचाऱ्यांवर देखरेख ठेवण्याच्यासंबंधात विहित करण्यात येतील अशा शक्ती प्रबंधकास असतील आणि त्यास या अधिनियमात किंवा तदन्वये करण्यात आलेल्या नियमात किंवा उप-विधीमध्ये निर्दिष्ट करण्यात येतील अशी इतर कर्तव्ये व कामे पार पाडता येतील.

(९) या अधिनियमान्वये नेमण्यात आलेला प्रबंधक हा, भारतीय दंड संहितेच्या कलम २१ च्या अर्थानुसार, लोकसेवक असल्याचे समजण्यात येईल.

१६. (१) परिषदेस, या अधिनियान्वये आपली कर्तव्ये व कामे पार पाडण्यासाठी म्हणून तिला परिषदेचे इतर आवश्यक वाटतील असे, प्रबंधक खेरीजकरून, इतर अधिकारी व कर्मचारी यांची नेमणूक करता येईल: कर्मचारी.

परंतु, अशा अधिकाऱ्यांची आणि कर्मचाऱ्यांची संख्या आणि त्यांचे हुद्दे आणि त्यांचे वेतन व भत्ते या गोष्टी राज्य शासनाची पूर्व मंजूरी घेऊन, परिषदेकडून ठरविण्यात येतील.

(२) पोट-कलम (१) यात काहीही अंतर्भूत असले तरी, याबाबतीत परिषदेकडून निर्धारित करण्यात येईल अशा वित्तीय मर्यादेस अधीन राहून, कोणत्याही कामात झालेल्या तात्पुरत्या स्वरूपाच्या वाढीची गरज भागविण्यासाठी म्हणून किंवा हंगामी स्वरूपाचे कोणतेही काम पार पाडण्यासाठी म्हणून, कार्यकारी समिती, लिपिकांच्या किंवा सेवकांच्या तात्पुरत्या जागा निर्माण करण्यास आणि त्यांवर नेमणुका करण्यास सक्षम असेल.

(३) परिषदेच्या अधिकाऱ्यांच्या आणि कर्मचाऱ्यांच्या सेवा प्रवेशाची रीत आणि त्यांच्या सेवेच्या इतर शर्ती ह्या, विहित करण्यात येतील त्याप्रमाणे असतील.

(४) या अधिनियमान्वये नेमण्यात आलेले परिषदेचे अधिकारी आणि कर्मचारी हे, भारतीय दंड संहितेच्या कलम २१ च्या अर्थानुसार लोकसेवक असल्याचे समजण्यात येतील.

प्रकरण ३

नोंदणी आणि यादीत नाव दाखल करणे

१७. (१) नेमलेल्या दिवसानंतर झक्य तितक्या लवकर, प्रबंधकाने, या अधिनियमाच्या उपबंधांस नोंदणीपुस्तक अनुसरून, राज्याकरिता परिचारिकांचे नोंदणीपुस्तक तयार केले पाहिजे आणि ते ठेवले पाहिजे. तयार करणे.

(२) उपरोक्त नोंदणीपुस्तक हे राज्यातील प्रत्येक प्रदेशासाठी एक, याप्रमाणे पाच विभागांचे मिळून असेल. ते, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात असेल आणि त्याचे विहित करण्यात येतील असे उप-विभाग पाडता येतील. त्यामध्ये, नोंदलेल्या परिचारिकेचे संपूर्ण नाव व पत्ता आणि तिच्या अर्हता, तशी प्रत्येक अर्हता ज्या तारखेस प्राप्त करण्यात आली असेल ती तारीख आणि विहित करण्यात येईल असा इतर तपशील, यांचा समावेश होईल.

(३) (अ) ज्या कोणत्याही इसमाने विहित करण्यात येईल असा प्रशिक्षणाचा अभ्यासक्रम पूर्ण केलेला असेल, अशा परीक्षा तो उत्तीर्ण झालेला असेल आणि अशा इतर शर्ती तो पूर्ण करित असेल किंवा जो कोणताही इसम, भारतीय परिचर्या परिषद अधिनियम, १९४७, याच्या अनुसूचीत समाविष्ट केलेल्या अर्हतापैकी कोणत्याही अर्हता धारण करित असेल त्यास, उक्त अधिनियमाद्वारे किंवा उक्त अधिनियमान्वये घालून देण्यात आलेल्या कोणत्याही शर्तीस अधीन राहून, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात प्रबंधकाकडे अर्ज केल्यानंतर आणि विहित करण्यात आलेली फी दिल्यानंतर आपली पदवी, पदवीपत्र, किंवा प्रमाणपत्र सादर केल्यानंतर, आपले नाव नोंदणीपुस्तकात दाखल करून घेण्याचा अधिकार असेल :

परंतु, जो कोणी अर्जदार आपली पदवी, पदवीपत्र किंवा प्रमाणपत्र सादर करण्यास असमर्थ असेल असा अर्जदार, तो अशी पदवी, पदवीपत्र किंवा प्रमाणपत्र ही धारण करित असून ती तो वाजवी कारणास्तव अर्जासोबत सादर करू शकत नाही याबद्दल अध्यक्षाची खात्री करून देईल तर, त्याचे नाव नोंदवहीत दाखल करून घेता येईल.

(ब) अशा इसमाने अर्जामध्ये, ज्या प्रदेशात त्याची नोंदणी व्हावी अशी त्याची इच्छा असेल तो प्रदेश निर्दिष्ट केला पाहिजे आणि एकापेक्षा अधिक प्रदेशांत नाव नोंदून घेण्याचा त्यास अधिकार असणार नाही :

परंतु, ज्या प्रदेशात आपल्या नावाची नोंद होणे आवश्यक असेल तो प्रदेश (अर्जात) निर्दिष्ट करण्यात तो कसूर करील तर परिषदेस, त्याचा पत्ता ज्या प्रदेशातील असेल त्या प्रदेशात आणि राज्यातील कोणत्याही ठिकाणचा पत्ता देण्यात आला नसेल तर अर्जदाराने सादर केलेल्या इतर सर्व तपशीलांचा विचार केल्यानंतर, परिषद ठरवील अशा प्रदेशात त्याचे नाव नमूद करण्याची, शक्ती असेल.

(४) (अ) ज्या कोणत्याही इसमाचे नाव नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वीच्या दिवशी, राज्याच्या मुंबई क्षेत्रात अमलात असलेल्या मुंबई परिचारिका, प्रसाविका आणि आरोग्य अवेक्षिक अधिनियम, १९५४, या अन्वये योग्य रीतीने ठेवण्यात आलेल्या कोणत्याही नोंदणीपुस्तकात, दाखल केलेले असेल, किंवा

(ब) ज्याचे नाव १ नोव्हेंबर १९५६ रोजी किंवा त्यानंतर राज्याच्या विदर्भ विभागात अमलात असलेला मध्यप्रांत व वऱ्हाड परिचारिका नोंदणी अधिनियम, १९३६, या अन्वये दायांचे नोंदणीपुस्तक खेरीज करून, योग्य रीतीने ठेवण्यात आलेल्या, इतर कोणत्याही नोंदणीपुस्तकात दाखल केलेले असून नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वीच्या दिवशी त्यात दाखल असेल ;

—अशा प्रत्येक इसमाचे नाव या अधिनियमान्वये तयार करण्यात आलेल्या नोंदणीपुस्तकात, या प्रयोजनाकरिता अशा इसमाने अर्ज केल्याशिवाय किंवा कोणतीही फी दिल्याशिवाय दाखल करण्यात येईल.

(५) (अ) नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वीच्या दिवशी ज्या कोणत्याही इसमाचे नाव,—

(एक) राज्याच्या विदर्भ प्रदेशात मलात असलेला अमध्यप्रांत आणि वऱ्हाड परिचारिका नोंदणी अधिनियम, १९३६, या अन्वये योग्य रीतीने ठेवण्यात आलेल्या (दायांचे नोंदणीपुस्तक खेरीज करून इतर) कोणत्याही नोंदणीपुस्तकात दाखल केलेले असेल (असा इसम हा निकटपूर्वीच्या पोट-कलमाच्या कक्षेत आलेला नसेल) किंवा

(दोन) राज्याच्या हैदराबाद क्षेत्रात अमलात असलेला हैदराबाद परिचारिका, प्रसाविका व आरोग्य प्रचारक नोंदणी अधिनियम, १९५१, या अन्वये योग्य रीतीने ठेवलेल्या कोणत्याही नोंदणीपुस्तकाच्या भाग एकमध्ये ज्याचे नाव दाखल करण्यात आले आहे,

अशा प्रत्येक इसमाचे नाव, खंड (ब) च्या उपबंधांस अधीन राहून, त्यास अर्ज करण्यास किंवा या प्रयोजनासाठी कोणतीही फी देण्यास भाग न पाडता, या अधिनियमान्वये ठेवलेल्या नोंदणीपुस्तकात दाखल करण्यात येईल.

(ब) खंड (अ) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, नेमलेल्या दिवसांपासून तीन महिन्यांच्या कालावधीत किंवा राज्य शासन परवानगी देईल अशा आणखी कालावधीत, प्रबंधक, शासकीय राजपत्रात आणि परिषद निवड करील अशा वृत्तपत्रात, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात सर्वसाधारण नोटीस प्रसिद्ध करील आणि या अधिनियमान्वये ठेवलेल्या नोंदणीपुस्तकावर नाव चालू ठेवण्याची ज्याची इच्छा असेल अशा खंड (अ) मध्ये उल्लेखिलेल्या प्रत्येक इसमास, विहित केलेल्या रीतीने दोन रुपये फी प्रबंधकास देण्यास फर्माविणारी, विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात एक व्यक्तिगत नोटीस त्यांच्या माहीत असलेल्या शैवटच्या पत्त्यावर नोंदणी डाकेने पाठवील. शासकीय राजपत्रात अधिसूचना प्रसिद्ध झाल्याच्या तारखेपासून दोन महिन्यांचा कालावधी संपण्यापूर्वी जो अशी फी देईल अशा प्रत्येक इसमाचे नाव, या प्रयोजनासाठी त्यास अर्ज करण्यास किंवा कोणतीही फी देण्यास भाग न पाडता, या अधिनियमान्वयेच्या नोंदणीपुस्तकात पुढे चालू ठेवण्यात येईल. अशी फी योग्य मुदतीत दिली न गेल्यास, फी न भरणाऱ्याचे नाव प्रबंधक नोंदणीपुस्तकातून काढून टाकील :

परंतु, नोंदणीपुस्तकातून अशा रीतीने काढून टाकलेले नाव चालू ठेवण्यासाठी अशी फी ज्या मागील तारखेस द्यावयाची होती त्या तारखेपासून सहा महिन्यांच्या आत प्रबंधकाकडे अर्ज करण्यात आला असेल तर, अशा रीतीने काढून टाकलेले नाव, पाच रुपये फी दिल्यानंतर, नोंदणीपुस्तकात पुन्हा दाखल करता येईल.

(६) या अधिनियमान्वये नोंदणीपुस्तकात पोट-कलम (४) किंवा (५) अन्वये नाव दाखल होण्यास पात्र असलेल्या प्रत्येक इसमाचे नाव, रद्द केलेल्या अधिनियमाखालील नोंदणीपुस्तकात दिल्याप्रमाणे त्याचा पत्ता ज्या प्रदेशात असेल त्या प्रदेशाशी संबंधित असलेल्या भागात दाखल करण्यात येईल आणि तो पत्ता राज्यातील नसेल तर, परिषदेस, ज्या रद्द केलेल्या अधिनियमान्वये त्याचे नाव नोंदण्यात आले होते तो अधिनियम ज्या प्रदेशात अमलात होता त्या प्रदेशात किंवा त्यास योग्य वाटेल अशा इतर प्रदेशात, त्याचे नाव दाखल करण्याची शक्ती असेल.

(७) पोट-कलम (५) च्या खंड (ब) अन्वये दोन रुपये फी देण्याची नोंदची तारीख होऊन गेल्यानंतर आणि पूर्ववर्ती उपबंधास अनुसरून नोंदणीपुस्तक तयार झाल्यानंतर प्रबंधक, नोंदणीपुस्तक तयार करण्यात आल्यासंबंधीची नोटीस शासकीय राजपत्रात आणि परिषद निवड करील अशा वृत्तपत्रात, प्रसिद्ध करील आणि असे नोंदणीपुस्तक, अशी नोटीस शासकीय राजपत्रात प्रसिद्ध झाल्याच्या तारखेपासून अमलात येईल.

(८) नोंदलेल्या प्रत्येक व्यवसायीस विहित नमुन्यात, नोंदणी-प्रमाणपत्र देण्यात येईल. असे प्रमाणपत्र त्यात निर्दिष्ट करण्यात येईल अशा तारखेपर्यंत वैध असेल.

१८. (१) भारतीय परिचर्या परिषद अधिनियम, १९४७, याचे कलम ११, पोट-कलम (२), खंड तात्पुर (ब) या अन्वये तात्पुरती नोंदणी करावयाची ज्याची इच्छा असेल अशा कोणत्याही इसमाने प्रबंधकाकडे नोंदणी विहित नमुन्यात अर्ज केला पाहिजे आणि दहा रुपये फी दिली पाहिजे. असा अर्ज मिळाल्यानंतर, प्रबंधक, नोंदणीपुस्तकात अर्जादाराचे नाव तात्पुरते दाखल करून घेण्यासाठी, उक्त अधिनियमान्वये प्रस्थापित केलेल्या परिषदेच्या अध्यक्षीच्या मान्यता मिळवील.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये ज्याचे नाव नोंदणीपुस्तकात दाखल केले आहे अशा प्रत्येक इसमास विहित नमुन्यात तात्पुरत्या नोंदणीबाबतचे एक प्रमाणपत्र देण्यात येईल. असे प्रमाणपत्र त्यात निर्दिष्ट करण्यात येईल अशा कालावधीपर्यंत अमलात राहील.

(३) पोट-कलम (१) अन्वये तात्पुरती नोंदणी केलेला असा कोणताही इसम, ह्या अधिनियमान्वये होणाऱ्या कोणत्याही निवडणुकीत उमेदवार म्हणून उभा राहण्यास किंवा मत देण्यास पात्र ठरणार नाही.

१९. (१) नेमलेल्या दिवसानंतर, सकय तितक्या लवकर, प्रबंधक, कलम १७ अन्वये नोंदणीचा यादी तयार हक्क नसलेल्या परंतु ज्या परिचारिका म्हणून व्यवसाय करित आहेत अशा व्यक्तींची एक यादी, या अधि-करणे नियमाच्या उपबंधानुसार तयार करील व ती ठेवील.

(२) (अ) नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वीच्या दिवशी ज्या इसमाचे नाव—

(एक) राज्याच्या विदर्भ प्रदेशात अमलात असलेल्या मध्यप्रांत व वन्हाड परिचारिका नोंदणी अधिनियम, १९३६, अन्वये योग्य रीतीने ठेवलेल्या नोंदणीपुस्तकात 'दाई' म्हणून नोंदलेले असेल ;

(दोन) राज्याच्या हैदराबाद प्रदेशात अमलात असलेल्या हैदराबाद परिचारिका, प्रसाविका व आरोग्य प्रचारक अधिनियम, १९५१, या अन्वये योग्यरीत्या ठेवलेल्या नोंदणीपुस्तकाच्या भाग २ मध्ये नोंदलेले असेल ;

—अशा प्रत्येक इसमाचे नाव, उक्त यादीमध्ये असेल. परंतु या प्रयोजनासाठी अशा इसमास अर्ज करण्यास किंवा कोणतीही फी देण्यास भाग पाडण्यात येणार नाही ;

(ब) जो इसम खंड (अ) खाली येत नसेल परंतु जो इसम नेमलेल्या दिवसापासून दोन वर्षांच्या मुदतीत, प्रबंधकास, विहित नमुन्यामध्ये, दहा रुपयांच्या फीसोबत आणि विहित करण्यात येतील अशा दस्तऐवजांसह अर्ज करील व जी व्यक्ती, १९६६ च्या सप्टेंबरच्या १६ तारखेस परिचारिका म्हणून राज्याच्या कोणत्याही भागात व्यवसाय करित होती याबद्दल पोट-कलम (३) अन्वये नेमलेल्या समितीची खात्री होईल अशा रीतीने सिद्ध करील आणि परिषद ठरवील अशा इतर शर्ती पूर्ण करील, अशा प्रत्येक इसमाचे नाव उक्त यादीमध्ये असेल.

(३) पोट-कलम (२) अन्वये यादीमध्ये नाव दाखल करण्याकरिता केलेल्या सर्व अर्जांचा विचार राज्य शासनाने नेमलेल्या व एक अध्यक्ष आणि परिषदेचे दोन इतर सदस्य यांचा समावेश असलेल्या समितीने केला पाहिजे.

(४) समितीच्या निर्णयामुळे आपल्यावर अन्याय झाला आहे असे समजणाऱ्या कोणत्याही इसमास, असा निर्णय त्यास कळविल्याच्या तारखेपासून एक महिन्याच्या आत, पाच रुपये फी भरून, राज्य शासनाने या बाबतीत प्रस्थापित केलेल्या अपील प्राधिकरणाकडे, अपील करता येईल. अपील प्राधिकरणात, जिल्हा न्यायाधिसाहून कमी दर्जाचा नसेल अशा न्यायाधिसाचे पद ज्याने किमान सात वर्षे धारण केले असेल असा अध्यक्ष, परिषदेने निवडलेला एक सदस्य आणि वैद्यकीय सेवा उपसंचालक किंवा आरोग्य उपसंचालक यांच्याहून कमी दर्जाचा नसेल असा एक अधिकारी, याचा समावेश असेल. अपील प्राधिकरणाचा निर्णय अंतिम राहिल.

(५) नोंदणीपुस्तकाची भागामध्ये विभागणी करण्यासंबंधातील मजकूर वगळून, कलम १७ च्या पोट-कलम (२) चे आणि त्याची पोट-कलमे (७) आणि (८) चे उपबंध योग्य त्या फेरफारांसह, योज्यमान्वये तयार केलेल्या यादीस लागू होतील.

नोंदणी २०. कलमे १७, १८ आणि १९ यात काहीही अंतर्भूत असले तरी, ह्या अधिनियमाद्वारे रजिस्ट्रार केलेल्या करण्याचा कोणत्याही अधिनियमान्वये किंवा भारतात किंवा त्याच्या कोणत्याही भागात त्या त्या वेळी अमलात किंवा यादीत असलेल्या इतर कोणत्याही विधी अन्वये ठेवलेल्या कोणत्याही नोंदणीपुस्तकातून किंवा यादीतून व्यावसायिक नाव दाखल गैरवर्तणुकीच्या कारणावरून ज्याचे नाव काढून टाकण्यात आले असेल अशा कोणत्याही इसमास, जर करण्याचा त्याचे नाव ज्यातून ते काढून टाकण्यात आले होते अशा नोंदणीपुस्तकात किंवा, यथास्थिती, यादीत यथा-हक्क नसलेले योग्यरीतीने पुन्हा दाखल केले नसेल तर, या अधिनियमान्वये ठेवलेल्या नोंदणीपुस्तकात किंवा यादीत इसम. त्याचे नाव दाखल करून घेण्याचा हक्क असणार नाही :

परंतु, रद्द करण्यात आलेल्या कोणत्याही अधिनियमान्वये ठेवलेल्या नोंदणीपुस्तकातून किंवा यादीतून कोणत्याही इसमाचे नाव अशा रीतीने काढून टाकण्यात आले असेल अशा बाबतीत, अशा इसमाने अर्ज केल्यानंतर, अर्जदार इसम नोंदणी होण्यास किंवा यादीत नाव दाखल होण्यास अन्यथा पात्र असेल आणि त्याच्या गैरवर्तनावद्दल माफी मिळावी यासाठी परिषदेचे समाधान होण्याजोगे पुरेसे कारण दाखविण्यात आले असेल तर, त्याचे नाव या अधिनियमान्वये ठेवलेल्या नोंदणीपुस्तकात किंवा यादीत दाखल करण्यात येईल.

नोंदणी- २१. (१) नोंदणीपुस्तकात वेळोवेळी नोंदी करणे, त्यांची फेरतपासणी करणे व या अधिनियमाच्या पुस्तक व उपबंधानुसार आणि त्याअन्वये केलेल्या नियमानुसार व परिषदेच्या आदेशानुसार, नोंदणी-प्रमाणपत्रे देणे, यादी ठेवणे. हे प्रबंधकाचे कर्तव्य असेल.

(२) नोंदलेल्या परंतु मृत झालेल्या, किंवा कलम २३ अन्वये ज्यांची नावे नोंदणीपुस्तकातून काढून टाकण्यासाठी निदेश देण्यात आले असतील अशा परिचारिकांची नावे त्यातून काढून टाकण्यात येतील.

(३) ज्या कोणत्याही इसमाचे नाव नोंदणीपुस्तकात नोंदलेले असेल व ते नोंदले गेल्यानंतर त्याच्या नावातील कोणताही बदल नोंदणीपुस्तकात नमूद करण्याची त्याची इच्छा असेल तर त्यास, याबाबतीत अर्ज केल्यावर व विहित करण्यात येईल अशी फी दिल्यावर, नोंदणीपुस्तकात नमूद केलेल्या त्याच्या नावात अशा प्रकारचा बदल करून घेण्याचा हक्क असेल.

(४) भारतीय परिचर्या परिषद अधिनियम, १९४७ च्या कलम ११ च्या उपबंधास अधीन राहून, ज्या कोणत्याही इसमाचे नाव नोंदणीपुस्तकात दाखल केलेले असेल व अशी नोंद झाल्यानंतर त्यास मान्यता प्राप्त उच्च अर्हता प्राप्त झाली असेल, तर त्याने याबाबतीत अर्ज केल्यावर व विहित करण्यात येईल अशी फी दिल्यावर, नोंदणीपुस्तकातील त्याच्या नावापुढे अशा अर्हतेची नोंद नमूद करण्याचा त्यास हक्क असेल.

(५) नोंदणी-प्रमाणपत्र खराब झाले असल्याबद्दल, गहाळ झाले असल्याबद्दल अथवा नष्ट झाले असल्याबद्दल प्रबंधकाची खात्री पटविण्यात येईल अशा बाबतीत, प्रबंधकास, विहित केलेली फी दिल्यानंतर प्रमाण-पत्राची दुसरी प्रत देता येईल.

(६) पोट-कलमे (१) ते (५) मधील तरतुदी, आवश्यक त्या फेरफारांसह, या अधिनियमान्वये तयार करण्यात आलेली यादी ठेवण्यासंबंधात लागू होतील.

२२. (१) कलम १७ च्या पोट-कलम (७) अन्वये नोंदणीस प्रसिद्ध करण्यात आल्यानंतर परिषदेस नोंदणीयोग्य वाटेल अशा वेळी व त्यानंतर दर पाच वर्षांनी, प्रबंधकाने, नोंदणीपुस्तकात त्या त्यावेळी नोंदलेल्या पुस्तक व सर्व इसमांची बिनचूक परिचारिका-यादी मुद्रित व प्रसिद्ध करण्याची व्यवस्था केली पाहिजे. यादी प्रसिद्ध करणे.

(२) प्रबंधकाने, पोट-कलम (१) अन्वये प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या यादीचे पूरकपत्र व शुद्धिपत्र, प्रतिवर्षी, कार्यकारी समितीकडून ठरविण्यात येईल अशा तारखेस किंवा तत्पूर्वी, मुद्रित व प्रसिद्ध करण्याची व्यवस्था केली पाहिजे आणि या पूरकपत्रात व शुद्धिपत्रात खालील गोष्टी दर्शविण्यात आल्या पाहिजेत :—

(अ) नोंदणीपुस्तकामध्ये त्या त्यावेळी नोंदलेली किंवा पुन्हा नोंदलेली व अस्तित्वात असलेल्या, आधीच मुद्रित व प्रसिद्ध केलेल्या यादीत समाविष्ट न केलेली, परिचारिकांची नावे ;

(ब) कोणत्याही कारणास्तव नोंदणीपुस्तकातून ज्यांची नावे काढून टाकलेली आहेत व पुन्हा दाखल करण्यात आलेली नाहीत, अशा सर्व परिचारिकांची, अस्तित्वात असलेल्या कोणत्याही यादीत समाविष्ट केलेली नावे ; आणि

(क) अस्तित्वात असलेल्या यादीत केलेल्या इतर कोणत्याही सुधारणा.

(३) पोट-कलम (१) अन्वये प्रसिद्ध केलेल्या यादीचा नमुना, दीत समाविष्ट करावयाचा तपशील व ती प्रसिद्ध करण्याची रीत, ही विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे असेल.

(४) पोट-कलम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या यादीची प्रत ही, सर्व न्यायालयात व सर्व न्यायिक किंवा अर्ध-न्यायिक कामकाजात, उक्त यादीत निर्दिष्ट केलेल्या इसमांची ह्या अधिनियमाच्या उपबंधानुसार नोंदणी करण्यात आली आहे याबद्दलचा पुरावा असेल, आणि अशा प्रतीमध्ये कोणत्याही इसमाचे नाव नसणे हे तद्विरुद्ध सिद्ध करण्यात येईपर्यंत, अशा इसमाची ह्या अधिनियमाच्या उपबंधानुसार नोंदणी करण्यात आली नसल्याबद्दलचा पुरावा असेल :

परंतु, अशा प्रतीमध्ये ज्याचे नाव दिसून येत नसेल अशा कोणत्याही इसमाच्या बाबतीत, नोंदणीपुस्तकात त्याचे नाव दाखल करण्यात आल्यासंबंधी प्रबंधकाची सही असलेली प्रमाणित प्रत ही, अशा इसमाची ह्या अधिनियमाच्या उपबंधान्वये नोंदणी करण्यात आल्याचा पुरावा असेल.

(५) पोट-कलमे (१) ते (४) यांचे उपबंध, या अधिनियमान्वये तयार केलेल्या यादीच्या प्रसिद्धीस योग्य त्या फेरफारांसह, लागू होतील.

२३. (१) परिषदेने (किंवा कार्यकारी समितीने) विहित केलेल्या रीतीने यथोचित चौकशी केल्या नोंदणीनंतर, जर एखादी नोंदलेली परिचारिका कोणत्याही गैरवर्तणुकीबद्दल दोषी आहे असे परिषदेस आढळून पुस्तकातून व यादीतून नावे काढून टाकणे.

(अ) अशा परिचारिकेस ताकीद-पत्र देता येईल, किंवा

(ब) अशा परिचारिकेचे नाव—

(एक) निदेशामध्ये निर्दिष्ट करण्यात येईल अशा मुदतीकरिता, नोंदणीपुस्तकातून काढून टाकण्यात यावे, किंवा

(दोन) नोंदणीपुस्तकातून कायमचे काढून टाकण्यात यावे ;

असा निदेश देता येईल.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या प्रयोजनांकरिता, “गैरवर्तणूक” या शब्दाचा अर्थ—

(एक) ज्यामध्ये नैतिक अधःपाताचा अंतर्भाव होतो व जो फौजदारी व्यवहार संहिता, १८९८, याच्या अर्थानुसार संज्ञेय आहे अशा अपराधाबद्दल एखाद्या नोंदलेल्या परिचारिकेस, फौजदारी न्यायालयाने दोषी ठरविणे ; किंवा

(दोन) परिषदेच्या मते, जी वर्तणूक, परिचारिकेच्या व्यवसायाच्या दृष्टीने व विशेषतः परिषदेने ह्याबाबतीत विहित केलेल्या कोणत्याही नीतिसोत्रानुसार अपकीर्तिकारक असेल अशी कोणतीही वर्तणूक ;

—असा समजावा.

(२) परिषदेस, पुरेसे कारण दाखविण्यात आल्यावर, पोट-कलम (१) अन्वये काढून टाकलेल्या परिचारिकेचे नाव, विहित करण्यात येईल अशा शर्तीवर व अशी फी दिल्यावर, पुन्हा दाखल करण्याबद्दल कोणत्याही नंतरच्या तारखेस, निदेश देता येईल.

(३) या कलमान्वये परिषदेने दिलेल्या कोणत्याही आदेशामुळे आपल्यावर अन्याय झाला आहे असे समजणाऱ्या कोणत्याही इसमास असा आदेश त्यास कळविण्यात आल्याच्या तारखेपासून तीन महिन्यांच्या आत, अशा आदेशाविरुद्ध राज्य शासनाकडे अपील करता येईल. अशा कोणत्याही अपीलावरील राज्य शासनाचा आदेश हा अंतिम असेल.

(४) पोट-कलम (१) ते (३)चे उपबंध, या अधिनियमान्वये ठेवलेल्या यादीत समाविष्ट केलेल्या परिचारिकांस, योग्य त्या फेरफारांसह, लागू होतील.

नोंदणीचे नवीकरण व नाव यादीत दाखल करणे. पात्र होईल.

२४. (१) कलम १७, पोट-कलम (७) अन्वये नोटीस प्रसिद्ध करण्यात आल्याच्या तारखेपासून तीन महिन्यांच्या मुदतीत व त्यानंतर, उक्त तारखेपासून प्रत्येक पाच वर्षांची मुदत संपल्यावर, अशी मुदत संपल्यापासून तीन महिन्यांच्या मुदतीत, नोंदलेली प्रत्येक परिचारिका, प्रबंधकाकडे अर्ज करण्यास व तिचे नाव नोंदणीपुस्तकांमध्ये चालू राहण्यासाठी, विहित करण्यात येईल अशी नवीकरण फी परिषदेस देण्यास दाखल करणे.

(२) (अ) उपरोक्त नवीकरण फी जर नियत तारखेस किंवा त्यापूर्वी देण्यात येईल तर, प्रबंधक नोंदलेल्या परिचारिकेस, नोंदणी-प्रमाणपत्राची वैधता ज्या तारखेपर्यंत वाढविण्यात आली असेल ती तारीख निविष्ट करणारे, विहित नमुन्यातील नवीकरणपत्र देईल.

(ब) जर नवीकरण फी नियत तारखेस देण्यात आली नसेल तर, प्रबंधक, अशी कसुरी करणाऱ्या परिचारिकेचे नाव नोंदणीपुस्तकातून काढून टाकील. अशा रीतीने नाव काढून टाकण्यात आल्यावर, परिचारिकेस देण्यात आलेले नोंदणी-प्रमाणपत्र रद्द करण्यात आले असल्याचे समजण्यात येईल :

परंतु, अशा रीतीने काढून टाकण्यात आलेले नाव, बाकी असलेली नवीकरण फी व ह्याबाबतीत विहित करण्यात येईल अशी आणखी फी दिल्यानंतर, नोंदणीपुस्तकात पुन्हा दाखल करता येईल. अशी फी मिळाल्यावर, प्रबंधक, खंड (अ) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे नवीकरणपत्र देईल.

(३) पोट-कलम (१) व (२) यांचे उपबंध, या अधिनियमान्वये ठेवलेल्या यादीत समाविष्ट केलेल्या परिचारिकांस, योग्य त्या फेरफारांसह, लागू होतील.

प्रकरण ४

प्रशिक्षण संस्थांना मान्यता देणे व संलग्नकरण

प्रशिक्षण संस्थांना मान्यता देणे.

२५. (१) परिषद, स्वतःच्या उप-विधीद्वारे, तिने घ्यावयाच्या परीक्षा, अशा परीक्षांना प्रवेश मिळण्याकरिता आवश्यक असलेल्या अर्हता, अशा परीक्षांसाठी असलेला अभ्यासक्रम, उत्तीर्णतामानक, परीक्षा उत्तीर्ण होणाऱ्या इसमांस घ्यावयाची प्रमाणपत्रे किंवा तत्सम इतर कोणताही पुरस्कार आणि अशा परीक्षांच्यासंबंधात आवश्यक किंवा इष्ट असतील अशा इतर बाबी विहित करील.

(२) परिषदेस, याबाबतीत तिने केलेल्या उप-विधीनुसार व तिच्या प्रतिनिधींनी तपासणी केल्यानंतर आणि तिला योग्य वाटेल अशी चौकशी केल्यानंतर, परिषदेच्या परीक्षांकरिता परिचारिकांना प्रशिक्षण देणाऱ्या कोणत्याही संस्थेस मान्यता देता येईल.

(३) परिषदेस, तिच्या प्रतिनिधीकडून अशा कोणत्याही संस्थेची तपासणी केल्यानंतर, अशा कोणत्याही संस्थेची मान्यता काढून घेता येईल. अशी मान्यता काढण्यात आल्याबद्दलचा आदेश हा लेखी असेल व तो विहित केलेल्या रीतीने, बजावण्यात येईल.

(४) या कलमान्वये परिषदेच्या कोणत्याही आदेशामुळे आपल्यावर अन्याय झाला आहे असे समजणाऱ्या कोणत्याही इसमास, त्यास असा आदेश कळविण्यात आल्याच्या तारखेपासून तीन महिन्यांच्या आत, अशा आदेशाविरुद्ध राज्य शासनाकडे अपील करता येईल. अशा कोणत्याही अपीलावरील राज्य-शासनाचा आदेश अंतिम असेल.

(५) ह्या कलमान्वये जिला मान्यता मिळाली नसेल अशा कोणत्याही शाळेत, सग्यालयाने किंवा इतर संस्थेत, कोणत्याही इसमास, त्याचे नाव या अधिनियमान्वये द्यावयाच्या तालिक्यात आले असेल किंवा दाखल करण्यात आले असेल त्याव्यतिरिक्त, असा इसम कोणतीही परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यामुळे किंवा परिचारिका म्हणून व्यवसाय करण्यासाठी आवश्यक असलेला प्रशिक्षणाचा कोणताही पाठ्यक्रम त्याने पूर्ण केला असल्यामुळे त्याने अर्हता प्राप्त केली आहे असे दशविणारे प्रमाणपत्र देता कामा नये किंवा असा आशय असलेल्या कोणत्याही कागदपत्रात त्याचे नाव दाखल करता कामा नये.

(६) जो कोणताही इसम पोट-कलम (५) च्या उपबंधांचे उल्लंघन करील. त्यास दोषसिद्धीनंतर पराकाष्ठा तीनशे रुपये दंडाची शिक्षा होईल.

२६. परिषदेस, तिने त्याबाबतीत केलेल्या उप-विधीनुसार आणि तिच्या प्रतिनिधींनी तपासणी संस्थांचे केल्यानंतर व तिला योग्य वाटेल अशी चौकशी केल्यानंतर, आज्ञांच्याच्या शुश्रुषेसाठी, प्रसूतीसाठी किंवा संलग्नीकरण. मुलांच्या आरोग्यासाठी असलेली कोणतीही संस्था संलग्न करून घेता येईल.

प्रकरण ५

परिचारिकांच्या संस्था

२७. (१) अनुज्ञापक प्राधिकरणाने दिलेल्या बंध अनुज्ञप्ति अन्वये आणि अशा अनुज्ञप्तीत परिचारिकांच्या निदिष्ट केलेल्या अटीस व शर्तीस अनुसरून असेल ते खेरीजकरून, कोणत्याही इसमाने कोणतीही परिचारिकांची संस्था चालविता कामा नये. च्या संस्थांचे विनियमन.

(२) कोणतीही परिचारिकांची संस्था चालविण्याची इच्छा असणारा कोणताही इसम, विहित करण्यात येईल अशा तारखेपूर्वी व विहित करण्यात येईल अशारीतीने व अशा नमुन्यात, अनुज्ञप्तीसाठी अनुज्ञापक प्राधिकरणाकडे अर्ज करील. तो, अर्जासोबत, अनुज्ञापक प्राधिकरणाकडे विहित केलेली फी देईल. अनुज्ञप्ति देण्यात आली नाही तर अशा फीची अर्धी रक्कम त्यास परत करण्यात येईल.

(३) अनुज्ञापक प्राधिकरणास, अशी अनुज्ञप्ति देण्यापूर्वी, संस्था योग्य रीतीने चालावी म्हणून त्यास योग्य वाटतील अशा आणखी शर्ती लादता येतील.

(४) अनुज्ञापक प्राधिकरणास, संबंधित इसमास त्याची बाजू मांडण्याची संधि दिल्यानंतर, जर—

(अ) अर्जदार किंवा अनुज्ञप्तिधारक हा एकवीस वर्षांपेक्षा कमी वयाचा असेल किंवा त्याच्या मते, अशी अनुज्ञप्ति धारण करण्यास तो इसम योग्य नसेल ; किंवा

(ब) संस्थेची जागा योग्य नसेल ; किंवा

(क) या कलमान्वयेचा कोणताही अपराध संस्थेच्या संबंधात करण्यात आला असेल—

—तर कोणतीही अनुज्ञप्ति देण्याचे नाकारता येईल किंवा त्यास अगोदरच दिलेली कोणतीही अनुज्ञप्ति रद्द करता येईल.

(५) अनुज्ञापक प्राधिकरणाने लादलेल्या शर्तीपैकी कोणत्याही शर्तीमुळे किंवा या कलमान्वये कोणतीही अनुज्ञप्ति देण्याचे नाकारल्यामुळे किंवा ती रद्द केल्यामुळे, आपल्यावर अन्याय झाला आहे असे समजणाऱ्या कोणत्याही इसमास, अशा शर्ती लादल्यापासून, अनुज्ञप्ति नाकारल्यापासून किंवा रद्द केल्यापासून, तीन महिन्यांच्या आत, राज्य शासनाकडे अपील करता येईल. अपिलाच्या जापनांसोबत विहित करण्यात येईल अशी फी देण्यात येईल. अशा अपिलावर राज्य शासनाने दिलेला निर्णय अंतिम असेल.

(६) अनुज्ञापक प्राधिकरणास, ह्या कलमान्वये त्यास प्रदान करण्यात आलेल्या कर्तव्यांपैकी कोणतेही कर्तव्ये पार पाडण्याकरिता आपल्या अधिकाऱ्यांपैकी कोणत्याही अधिकाऱ्यास, अधिकृत करता येईल.

(७) अनुज्ञापक प्राधिकरणाने याबाबतीत योग्यरीत्या प्राधिकृत केलेल्या कोणत्याही अधिकाऱ्यास, सर्व वाजवी वेळी, कोणत्याही अनुज्ञप्तीत किंवा अनुज्ञप्तीसाठीच्या अर्जात किंवा जी कोणतीही जागा परिचारिका संस्थेकरिता किंवा तिच्या संबंधात वापरण्यात येत असेल किंवा वापरण्यात येते असे समजण्यास अधिकाऱ्यास वाजवी कारण असेल त्या कोणत्याही जागेत प्रवेश करता येईल आणि ती जागा व तीत ठेवण्यात येतील असे अशा संस्थेसंबंधीचे कोणतेही अभिलेख तपासता येतील.

(८) त्याचप्रमाणे परिषदेस, तिने ह्या बाबतीत प्राधिकृत केलेल्या तिच्या अधिकाऱ्यांपैकी कोणत्याही अधिकाऱ्यामार्फत, पोट-कलम (७) अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या, प्रवेश करण्यासंबंधीच्या व तपासणीसंबंधीच्या स्केर्तीचा वापर करता येईल. जर कोणत्याही संस्थेच्या बाबतीत अनुज्ञप्ति नाकारण्यात किंवा रद्द करण्यात यात्री असे परिषदेचे मत होईल तर परिषद उक्त गोष्ट अनुज्ञापक प्राधिकरणास कळवील. अनुज्ञापक प्राधिकरण जर परिषदेची सहमत होईल तर ते अनुज्ञप्ति नाकारील किंवा रद्द करील आणि ते परिषदेची सहमत न होईल तर, उक्त गोष्ट, त्याने राज्य शासनास कळविली पाहिजे. असे प्रतिवृत्त मिळाल्यानंतर, राज्य शासनास, त्यास योग्य वाटेल अशी चौकशी केल्यानंतर, अनुज्ञप्ति नाकारणारे किंवा रद्द करणारे आदेश देता येतील. या संबंधातील राज्य शासनाचे आदेश हे अंतिम असतील.

(९) जी कोणतीही इस्म, पोट-कलम (१) च्या उपबंधाचे उल्लंघन करील त्यास, दोषसिद्धीनंतर पहिल्या अपराधाबद्दल, पसकमंष्टा दोनशेपन्नास रुपये दंडाची शिक्षा होईल आणि त्यानंतरच्या कोणत्याही अपराधाबद्दल पसकमंष्टा सहा महिने मुदतीची साध्या कैदेची किंवा पसकमंष्टा पांचशे रुपये दंडाची किंवा या दोन्ही शिक्षा होतील.

(१०) जी कोणतीही इस्म, अनुज्ञापक प्राधिकरणाने योग्यरीत्या प्राधिकृत केलेल्या कोणत्याही अधिकाऱ्यास किंवा परिषदेच्या कोणत्याही अशा अधिकाऱ्यास, यथास्थिति, पोट-कलम (७) किंवा (८) अन्वये कोणत्याही जागेत प्रवेश करू देण्यास किंवा तिची तपासणी करण्यास किंवा कोणतेही अभिलेख तपासण्यास नकार देईल किंवा अशा अधिकाऱ्यास त्याच्या उपरिनिदिष्ट स्केर्तीचा वापर करण्यात अडथळा करील तर त्यास, दोषसिद्धीनंतर, पहिल्या अपराधाबद्दल, पसकमंष्टा पन्नास रुपये दंडाची शिक्षा होईल आणि त्यानंतरच्या कोणत्याही अपराधाबद्दल, पसकमंष्टा तीन महिने मुदतीची साध्या कैदेची किंवा पराकाष्ठा शंभर रुपये दंडाची शिक्षा किंवा या दोन्ही शिक्षा होतील.

(११) जी कोणतीही इस्म, ह्या अधिनियमाच्या कोणत्याही कारणासाठी जी कोणतीही नोंद कोणत्याही महत्त्वाच्या तपशीलाबाबत खोटी आहे असे त्यास वाटत असेल अशी कोणतीही नोंद, ह्या कलमान्वये ठेवावयाच्या अभिलेखात करील किंवा करवील किंवा बुद्ध्या करवील किंवा करण्यास परवानगी देईल किंवा जी इस्म, जी कोणतेही निवेदन, अभिलेख किंवा माहिती, ह्या कलमान्वये अनुज्ञप्ति मिळविण्याच्या प्रयोजनांकरिता किंवा ह्या अधिनियमाच्या इतर कोणत्याही प्रयोजनांकरिता कोणत्याही महत्त्वाच्या तपशीलाच्या संबंधात खोटी आहे असे त्यास वाटत असेल असे कोणतेही निवेदन करील, अभिलेख सादर करील किंवा माहिती पुरवील किंवा जाणूनबुजून असे करू देईल त्या इस्मस, दोषसिद्धीनंतर, पहिल्या अपराधाबद्दल पसकमंष्टा दोनशेपन्नास रुपये दंडाची शिक्षा होईल व त्यानंतरच्या कोणत्याही अपराधाबद्दल पसकमंष्टा सहा महिने मुदतीच्या कैदेची किंवा पसकमंष्टा एक हजार रुपये दंडाची शिक्षा किंवा या दोन्ही शिक्षा होतील.

प्रकरण ६

परिचारिकांना व्यवसाय करण्याचा हक्क असणे आणि अनुज्ञापक प्राधिकरणांचे नियंत्रण

नोंदणी न केलेल्या किंवा यादीत नाव नसलेल्या व्यक्तींनी परिचारिका म्हणून व्यवसाय न करणे.

२८. (१) ह्या अधिनियमान्वये ज्याची नोंदणी केलेली असेल अशी व्यक्ती किंवा जिचे नाव यादीत दाखल केलेले असेल अशा व्यक्तीव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही व्यक्तीने, परिचारिका म्हणून व्यवसाय करता कामा नये किंवा आपण परिचारिकेचा सतत किंवा व्यक्तीगत फायद्याकरिता व्यवसाय करणारे आहेत असे प्रत्यक्षपणे किंवा अप्रत्यक्षपणे दर्शविता कामा नये.

(२) जी कोणतीही व्यक्ती पोट-कलम (१) मधील उपबंधांचे उल्लंघन करून वागेल तीस, दोषसिद्धीनंतर, पहिल्या अपराधाबद्दल, पराकाष्ठा शंभर रुपये, दुसऱ्या अपराधाबद्दल पराकाष्ठा दोनशे रुपये व त्यानंतरच्या कोणत्याही अपराधाबद्दल पराकाष्ठा तीनशे रुपये दंडाची शिक्षा होईल.

२९. (१) कलम २८ मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, ज्या व्यक्तीचे नाव यादीत दाखल करण्यात विवक्षित झाले असेल त्या व्यक्तीने, महानगरपालिकेच्या किंवा नगरपालिकेच्या हद्दीतील क्षेत्रात किंवा पोस्ट-कलम (२) भागात मानव्ये अधिसूचित केलेल्या क्षेत्रात,— व्यवसाय करण्याबाबत शर्ती.

(अ) हे कलम अशा क्षेत्रात अंमलात येण्याच्या तारखेपूर्वी सतत पाच वर्षे मुदतीपर्यंत परिचारिका म्हणून नियमित व्यवसाय करीत असेल, किंवा

(ब) हे कलम अशा क्षेत्रात अंमलात येण्याच्या तारखेपूर्वी, सतत दोन वर्षे उक्त व्यक्ती परिचारिका म्हणून नियमित व्यवसाय करीत असेल आणि एखाद्या संस्थेकडून अशा संस्थेच्या अधिसोविकेने, वैद्यकीय अधीक्षकाने किंवा अशा संस्थेच्या इतर जबाबदार अधिकाऱ्याने सही केलेले, अशा व्यक्तीस परिचारिका म्हणून विहित केलेल्या रीतीने प्रशिक्षण मिळाले आहे, अशा अर्थाचे प्रमाणपत्र हजर करील ;

—त्याव्यतिरिक्त, परिचारिका म्हणून व्यवसाय करता कामा नये.

(२) राज्य शासनास, जिल्हा परिषदेची विचारविनिमय केल्यानंतर, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, पोस्ट-कलम (१) मधील उपबंध, तीत निर्दिष्ट करण्यात येईल अशा तारखेस, जिल्हाघातील इतर कोणत्याही क्षेत्रास, त्याची त्या क्षेत्राची स्थानिक परिस्थिती विचारात घेऊन, त्यास योग्य वाटेल अशा फेरफारास अधीन राहून, लागू होतील असा निदेश देता येईल.

३०. (१) या अधिनियमाच्या व राज्य शासनाने केलेल्या नियमांच्या व परिषदेने या बाबतीत केलेल्या अनुज्ञापक उप-विधीच्या उपबंधांस अधीन राहून, प्रत्येक अनुज्ञापक प्राधिकरणाने, आपल्या अधिकार क्षेत्रात प्राधिकरणाने व्यवसाय करणाऱ्या सर्व परिचारिकांवर सर्वसाधारण देखरेख व नियंत्रण ठेवले पाहिजे. सर्वसाधारण

(२) अनुज्ञापक प्राधिकरणास, आपल्या कर्तव्यापैकी कोणत्याही कर्तव्ये पार पाडण्यास व या कलमान्वये देखरेख आणि कलम ३१ मध्ये त्यास प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तीपैकी कोणत्याही शक्तींचा वापर करण्यास, ठेवणे. आपल्या अधिकाऱ्यांपैकी कोणत्याही अधिकाऱ्यास प्राधिकृत करता येईल.

३१. (१) ह्या अधिनियमान्वये नोंदलेल्या प्रत्येक व्यक्तीचा किंवा जिचे नाव यादीत दाखल केले व्यवसाय आहे अशा प्रत्येक व्यक्तीचा, हे प्रकरण अंमलात येण्याच्या तारखेनंतर कोणत्याही क्षेत्रात व्यवसाय सुरू करण्याचालू ठेवण्याचा उद्देश असेल किंवा अशा व्यक्तीपैकी कोणत्याही व्यक्तीचा अशा क्षेत्रात परिचारिका पूर्वी म्हणून व्यवसाय करण्याचा उद्देश असेल तर, अशी व्यक्ती, अनुज्ञापक प्राधिकरणास लेखी नोटीस देईल अनुज्ञापक आणि त्यानंतर उक्त क्षेत्रात अशी व्यक्ती ज्या अवधीत व्यवसाय करण्याचे चालू ठेवील अशा कालावधीच्या प्राधिकरणास दरम्यान, दर पाच वर्षांनी जानेवारी महिन्यात उक्त प्राधिकरणास उक्त व्यक्ती तशाच प्रकारची नोटीस देणे. नोटीस देईल.

(२) अशा प्रत्येक नोटीशीत, परिषदेकडून ठरविण्यात येईल असा तपशील असेल आणि परिषदेकडून ठरविण्यात येईल असा नमुन्यात ती असेल.

(३) जो कोणताही इसम पोस्ट-कलम (१) किंवा (२) चे उपबंध पाळण्यात कसूर करील त्यास, दोषसिद्धीनंतर, पहिल्या अपराधाबद्दल पराकाष्ठा पंचवीस रुपये, दुसऱ्या अपराधाबद्दल पराकाष्ठा पन्नास रुपये आणि नंतरच्या कोणत्याही अपराधाबद्दल शंभर रुपये दंडाची शिक्षा होईल.

(४) जो कोणताही इसम, ह्या कलमान्वयेच्या कोणत्याही नोटीशीत जाणूनबुजून किंवा हेतुपुरस्सर, कोणतेही खोटे विधान करील किंवा इतर कोणत्याही इसमाकडून तसे करतील, कोणत्याही इसमाकडून तसे करवून घेईल तर त्यास, दोषसिद्धीनंतर, पहिल्या अपराधाबद्दल पराकाष्ठा शंभर रुपये, दुसऱ्या अपराधाबद्दल पराकाष्ठा दोनशे रुपये व त्यानंतरच्या कोणत्याही अपराधाबद्दल तीनशे रुपये दंडाची शिक्षा होईल.

प्रकरण ७

संकीर्ण

३२. प्रबंधकाने या अधिनियमान्वये दिलेल्या निर्णयामुळे आपल्यावर अन्याय झाला आहे असे प्रबंधकाच्या समजणाऱ्या कोणत्याही इसमास, त्यास निर्णय कळविण्यात आल्याच्या तारखेपासून एक महिन्याच्या निर्णयामुदतीत, परिषदेकडे अपील करता येईल आणि परिषद अपिलाची सुनावणी करील व त्यावर निर्णय विरुद्ध अपील.

प्रमाणपत्राचा अप्रामाणिकपणे उपयोग केल्याबद्दल शास्ती.

३३. जो कोणताही इसम,—

(अ) त्यास किंवा इतर कोणत्याही इसमास, या अधिनियमाच्या उपबंधान्वये देण्यात आलेल्या नोंदणी प्रमाणपत्राचा किंवा यादीत नाव दाखल केल्याच्या कोणत्याही प्रमाणपत्राचा अप्रामाणिकपणे उपयोग करील,

(ब) कोणताही खोटा किंवा लबाडीचा जाहीरनामा, प्रमाणपत्र किंवा निवेदन, लेखी किंवा इतर प्रकारे तयार करून किंवा सादर करून किंवा करवून किंवा सादर करवून, या अधिनियमाच्या उपबंधान्वये नोंदणी करील किंवा यादीत नाव दाखल करवून घेईल किंवा करवून घेण्याचा प्रयत्न करील, किंवा

(क) या अधिनियमाच्या उपबंधान्वये ठेवलेल्या नोंदणीपुस्तकाच्या किंवा यादीच्या संबंधात किंवा दिलेल्या प्रमाणपत्र-पत्राच्या संबंधातील कोणत्याही विषयाच्या बाबतीत हेतुपुरस्सर खोटे निवेदन करील किंवा करवील अशा इसमास, दोष सिद्धीनंतर.—

(एक) पहिल्या अपराधाबद्दल, पराकाष्ठा दोनशेपन्नास रुपयांपर्यंतच्या दंडाची ;

(दोन) नंतरच्या कोणत्याही अपराधाबद्दल, पराकाष्ठा सहा महिने मुदतीच्या साध्या कारावासाची किंवा पराकाष्ठा पाचशे रुपये दंडाची, किंवा या दोन्ही शिक्षा होतील.

नोंदलेल्या किंवा यादीत नाव दाखल केलेल्या परिचारिकेची पदवी अवघरीत्या धारण केल्याबद्दल शास्ती.

३४. जी कोणतीही व्यक्ती नोंदलेली किंवा यादीत नाव दाखल केलेली परिचारिका नसताना, नोंदलेल्या किंवा यादीत नाव दाखल केलेल्या परिचारिकेच्या नावाचा किंवा पदवीचा वापर करील किंवा यथास्थिति, आपण नोंदलेल्या किंवा यादीत नाव दाखल केलेल्या परिचारिका आहेत असे समजले जावे या हेतूने किंवा असे समजले जाण्याचा संभव आहे असे माहित असूनही, कोणत्याही नावाचा, पदवीचा, वर्णनाचा, विहित गणवेशाचा, वस्तूचा किंवा नावाच्या पाटीचा उपयोग करील, अशा व्यक्तीस दोषसिद्धीनंतर,—

(अ) पहिल्या अपराधाबद्दल, पराकाष्ठा शंभर रुपये दंडाची ;

(ब) नंतरच्या कोणत्याही अपराधाबद्दल, पराकाष्ठा तीन महिने मुदतीच्या साध्या कारावासाची किंवा पराकाष्ठा दोनशे रुपये दंडाची किंवा या दोन्ही शिक्षा होतील.

कंपन्यांकडून घडणारे अपराध.

३५. (१) कलम २५ किंवा २७ अन्वये अपराध करणारी व्यक्ती ही एखादी कंपनी असेल तर, अपराध घडला त्यावेळी कंपनीचा प्रभार जिच्याकडे होता आणि कंपनीकडून चालविण्यात येणाऱ्या कामकाजाबद्दल जी कंपनीला जबाबदार होती अशी प्रत्येक व्यक्ती व त्याचप्रमाणे अशी कंपनी ही, अपराधाबद्दल दोषी असल्याचे समजण्यात येईल आणि तिच्याविरुद्ध कार्यवाही केली जाण्यास आणि त्याप्रमाणे शिक्षा होण्यास ती पात्र असेल :

परंतु, या पोट-कलमातील कोणत्याही मजकुरामुळे, अशी कोणतीही व्यक्ती, असा अपराध तिच्या नकळत झाला असल्याचे किंवा अपराध होऊ नये म्हणून तिने योग्य ती दक्षता दाखविली असल्याचे सिद्ध करील तर, या अधिनियमांत तरतूद केलेल्या शिक्षेस ती पात्र ठरणार नाही.

(२) पोट-कलम (१) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, कलम २५ किंवा २७ अन्वये एखादा अपराध कंपनीच्या कोणत्याही संचालकाच्या, व्यवस्थापकाच्या, सचिवाच्या किंवा इतर अधिकाऱ्याच्या संमतीने किंवा त्यांनी डोळेझाक केल्यामुळे किंवा त्यांच्या कोणत्याही निष्काळजीपणामुळे घडल्यास, असा संचालक, व्यवस्थापक, सचिव किंवा इतर अधिकारी ह्या अपराधाबद्दल दोषी असल्याचे समजण्यात येईल आणि त्याच्याविरुद्ध कार्यवाही केली जाण्यास व त्याप्रमाणे शिक्षा होण्यास पात्र ठरेल.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या प्रयोजनार्थ,—

(अ) "कंपनी" म्हणजे निगम-निकाय आणि तीत, पेढीचा किंवा व्यक्तीच्या मिळून बनलेल्या संस्थांचा समावेश होईल ; आणि

(ब) पेढीच्या संबंधात "संचालक" म्हणजे पेढीतील भागीदार.

३६. इलाखा-शहर दंडाधिकार्याच्या किंवा प्रथम वर्ग दंडाधिकार्याच्या न्यायालयाशिवाय इतर या अधि-
कोणत्याही न्यायालयाने, या अधिनियमाखालील कोणत्याही अपराधाची दखल घेता कामा नये किंवा त्याची नियमानुसार
न्याय चौकशी करता कामा नये.

अपराधाची
न्याय चौकशी
करण्यास
सक्षम
असलेले
न्यायालय.

३७. या अधिनियमान्वये किंवा त्याखाली केलेल्या नियमान्वये किंवा उप-विधीन्वये, सद्भावना-अधि-
पूर्वक केलेल्या किंवा करण्याचा उद्देश असलेल्या कोणत्याही गोष्टीबद्दल, कोणत्याही इसमाविरुद्ध कोणताही नियमान्वये
दावा, खटला किंवा इतर न्यायिक कार्यवाही सुरू केली जाणार नाही.

कोणतीही
गोष्ट
करण्या
इसमाचे
निस्तारण.

३८. (१) राज्य शासनास, या अधिनियमाचे उद्देश पार पाडण्यासाठी, शासकीय राजपत्रात नियम.
अधिसूचना प्रसिद्ध करून आणि पूर्वे प्रसिद्धीच्या शर्तीस अधीन राहून, नियम करता येतील.

(२) विशेषतः आणि पूर्ववर्ती शक्तीच्या सामान्यतेस बाध येऊ न देता, अशा नियमात, पुढील सर्व
किंवा कोणत्याही बाबींच्या संबंधात तरतूद करता येईल :—

(अ) कलम ३ अन्वये, कलम ३, पोट-कलम (३), खंड (ब) चे परिच्छेद (दोन), (तीन),
(चार) आणि (सात) या अन्वये निवडणुकांसाठी, मतदारांची यादी तयार करणे आणि प्रसिद्ध करणे
आणि सदस्य, अध्यक्ष आणि उपाध्यक्ष यांच्या निवडणुका घेण्याची वेळ, ठिकाण व रीत ;

(ब) कलम ८ अन्वये, परिषदेच्या सभा बोलावण्याची, भरविण्याची आणि चालविण्याची रीत ;

(क) कलम १० अन्वये, परिषदेच्या इतर शक्ती, कर्तव्ये आणि कामे ;

(ड) कलम ११ अन्वये, कार्यकारी समितीच्या सदस्यांची संख्या, त्यांचा पदावधी, आकस्मिकरीत्या
रिक्त्या झालेल्या जागा भरण्याची रीत, अनुसरावयाची कार्यरीती आणि उक्त समितीची इतर कर्तव्ये
व कामे ;

(इ) कलम १२ अन्वये, परीक्षा मंडळाच्या सभापतीला आवश्यक असणाऱ्या अर्हता, मंडळाच्या
सदस्यांचा पदावधी आणि आकस्मिकरीत्या रिक्त्या झालेल्या जागा भरावयाची रीत, अनुसरावयाची
कार्यरीती आणि मंडळाची इतर कर्तव्ये आणि कामे ;

(फ) कलम १३ अन्वये अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सदस्य आणि इतर इसम यांना दिली जाणारी फी व
भत्ते ;

(ग) कलम १५ अन्वये प्रबंधकाचा पगार, भत्ते व सेवेच्या इतर शर्ती आणि लेखे ठेवण्याची रीत
आणि प्रबंधकाच्या पर्यवेक्षी शक्ती आणि इतर कर्तव्ये व कामे ;

(ह) कलम १६ अन्वये, परिषदेच्या कर्मचारीवर्गाची भरती करण्याची पद्धती आणि त्यांच्या
सेवेच्या इतर शर्ती ;

(आय) कलम १७ अन्वये, नोंदणीपुस्तकाच्या नमुना, जितक्या भागात ते विभागण्यात येईल ते
भाग आणि त्यात असावयास पाहिजे असा तपशील, एखाद्या इसमास नोंदणी केली जाण्याचा हक्क
प्राप्त करून देणारे प्रशिक्षणसंबंधी पाठ्यक्रम आणि परीक्षा, अर्जाचे आणि सर्वसाधारण आणि व्यक्तिगत
नोंदिसांचे नमुने, दोन रुपयांची फी देण्याची पद्धती आणि नोंदणी-प्रमाणपत्राचा नमुना ;

(ज) कलम १८ अन्वये, तात्पुरत्या नोंदणीसाठी करावयाच्या अर्जाचा आणि अशा नोंदणी प्रमाण-
पत्राचा नमुना ;

भाग ८—४५अ

(के) कलम १९ अन्वये, यादीचा नमुना, यादी जितक्या भागात (कोणत्याही असल्यास) विभागावयाची असेल ते भाग आणि तीत असावयास पाहिजेत असा इतर तपशील, अर्जाचे आणि सर्वसाधारण व व्यक्तिगत नोटिसांचे नमुने, दोन रुपयांची फी देण्याची पद्धती आणि यादीत नाव दाखल केल्याच्या प्रमाणपत्राचा नमुना ;

(ल) कलम २१ अन्वये, नोंदणीपुस्तकात किंवा यादीत नावातील बदल किंवा मान्यताप्राप्त उच्च अर्हता याची नोंद करण्यासाठी आणि नोंदणी प्रमाणपत्राची किंवा याद्रीत नाव दाखल करण्याच्या प्रमाणपत्राची दुसरी प्रत देण्याकरिता फी ;

(म) कलम २२ अन्वये, नोंदलेल्या आणि यादीत नाव दाखल केलेल्या परिचारिकांच्या यादीचा नमुना, समाविष्ट करावयाचा तपशील आणि त्याच्या प्रसिद्धीची रीत ;

(न) कलम २३ अन्वये, चौकशी करण्याची रीत आणि नोंदणीपुस्तकात व यादीत नाव पुन्हा दाखल करण्याकरिता शर्ती व द्यावयाची फी ;

(ओ) कलम २४ अन्वये, नोंदणीपुस्तकावर किंवा यादीवर नावे चालू ठेवण्यासाठी नवीकरण फी, नवीकरण-पत्राचा नमुना आणि नवीकरण-फी वेळेवर न दिल्यास द्यावयाची जादा फी ;

(प) कलम २७ अन्वये, परिचारिका संस्थेसाठी अनुज्ञप्ती मिळविण्याकरिता करावयाच्या अर्जाचा नमुना आणि असा अर्ज ज्या तारखेपूर्वी, ज्या रीतीने करण्यात येईल ती तारीख व ती रीत आणि त्यासोबत भरावयास पाहिजे अशी फी ;

(क्यू) कलम ३२ अन्वये, परिषदेकडे केलेल्या अपिलाची सुनावणी करण्याची आणि निर्णय देण्याची रीत ;

(र) या अधिनियमात स्पष्टपणे तरतूद केलेल्या फीच्या अतिरिक्त, परिषदेकडून आकारण्यात येईल अशी कोणतीही वाजवी फी ;

(स) या अधिनियमान्वये विहित करावयाची किंवा करण्यात येईल अशी इतर कोणतीही बाब.

(३) ह्या कलमान्वये करण्यात आलेला प्रत्येक नियम, तो करण्यात आल्यानंतर, शक्य असेल तितक्या लवकर, राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन चालू असताना एकाच अधिवेशनात किंवा लागोपाठच्या दोन अधिवेशनांत एकूण तीस दिवसांची होईल इतक्या मुदतीकरिता, राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्यात येईल आणि ज्या अधिवेशनात तो अशारीतीने ठेवण्यात आला असेल ते अधिवेशन किंवा त्याच्या लगतनंतरचे अधिवेशन समाप्त होण्यापूर्वी त्या नियमात कोणताही फेरफार करण्यास दोन्ही सभागृहांनी मान्यता दिल्यास किंवा नियम करू नये म्हणून मान्यता दिल्यास, शासकीय राजपत्रात अशा निर्णयाची अधिसूचना प्रसिद्ध करण्यात आल्याच्या तारखेपासून, हा नियम यथास्थिति, अशा सुधारलेल्या स्वरूपातच अमलात येईल किंवा अमलात येणार नाही. तथापि, असे कोणतेही फेरफार किंवा रद्द करणे यामुळे त्या नियमान्वये पूर्वी केलेल्या किंवा करण्याचे राहून गेलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या वैधतेस बाध येणार नाही.

उप-विधी.

३९. परिषदेस, राज्य शासनाच्या पूर्व संमतीने, या अधिनियमाच्या किंवा तदन्वये केलेल्या नियमांच्या उपबंधांची विसंगत नसतील असे, उप-विधी पुढील बाबींच्या संबंधात करता येतील :—

(अ) परिषदेने द्यावयाच्या परीक्षा ;

(ब) परीक्षेसाठी प्रवेश मिळविण्याकरिता आवश्यक असलेल्या अर्हता आणि परीक्षेचा अभ्यासक्रम ;

(क) उत्तीर्णता मानक ;

(ड) परीक्षा उत्तीर्ण झालेल्यांना प्रमाणपत्र, पदविका किंवा तत्सम पुरस्कार देणे आणि असे पुरस्कार देण्याची पद्धती ;

(इ) परीक्षक, प्रश्नपत्रिका काढणारे, आणि नियामक (मॉडरेटर्स) यांच्या नियुक्तीच्या आणि नियुक्त केलेल्या इतर इसमांच्या नियुक्तीच्या शर्ती आणि परीक्षा घेण्याबद्दल त्यांना द्यावयाचे पारिश्रमिक आणि परीक्षांच्या संबंधात आकारावयाची फी ;

(फ) संस्था संलग्न करून घेण्याबद्दलच्या शर्ती ;

(ग) संस्थेला मान्यता देण्यासाठीच्या शर्ती ;

(ह) मान्यताप्राप्त संस्थांमध्ये दाखल करून घ्यावयाच्या विद्यार्थ्यांची संख्या ;

(आय) मान्यताप्राप्त संस्थांमध्ये ज्या भाषेतून शिक्षण देण्यात येईल ती भाषा ;

(ज) या अधिनियमान्वये परिषदेने शक्तींचा वापर करण्यासाठी आणि कर्तव्ये व कामे पार पाडण्यासाठी आवश्यक असतील अशा इतर बाबी.

(२) राज्य शासनास, उप-विधीचा मसुदा मिळाल्यानंतर, त्यास मंजूरी देता येईल किंवा मंजूरी नाकारता येईल किंवा त्यास योग्य वाटतील अशा फेरफारांस अधीन राहून मंजूरी देता येईल किंवा त्यावर आणखी विचार करण्यासाठी ते परिषदेकडे परत पाठविता येतील.

(३) मंजूरी नंतर, राज्य शासनाकडून सर्व उप-विधी शासकीय राजपत्रात प्रसिद्ध करण्यात येतील.

(४) राज्य शासनास शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे कोणताही उप-विधी रद्द करता येईल.

४०. (१) राज्य शासनास, कोणत्याही वेळी, परिषदेने किंवा तिच्या अध्यक्षांने किंवा उपाध्यक्षांने राज्य या अधिनियमान्वये तिला किंवा त्याला प्रदान करण्यात आलेल्या कोणत्याही शक्तींचा वापर करण्यात शासनाचे कसूर केली आहे किंवा त्याचे अतिक्रमण केले आहे किंवा दुरुपयोग केला आहे किंवा कार्ये करण्याचे बंद नियंत्रण केले आहे किंवा कार्ये करण्यास परिषद किंवा अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष हा असमर्थ ठरला आहे, असे दिसून आले तर, राज्य शासनास, अशी कसुरी, अतिक्रमण, दुरुपयोग किंवा असमर्थता गंभीर स्वरूपाची आहे असे वाटत असल्यास, त्याचा तपशील यथास्थिति, परिषदेच्या किंवा अध्यक्षांच्या किंवा उपाध्यक्षांच्या निदर्शनास आणून देता येईल. परिषद किंवा अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष, राज्य शासन याबाबतीत निश्चित करील अशा वाजवी मुदतीत कसुरी, अतिक्रमण, दुरुपयोग किंवा असमर्थता दूर करण्यात कसूर करील तर, राज्य शासनास, यथास्थिति, अध्यक्षास किंवा उपाध्यक्षास पदावरून दूर करता येईल किंवा परिषद विसर्जित करता येईल आणि परिषद विसर्जित केल्याच्या बाबतीत, त्यास योग्य वाटेल अशा इसमांकडून दोन वर्षांहून अधिक होणार नाही अशा मुदतीकरिता परिषदेच्या सर्व किंवा कोणत्याही शक्तींचा वापर करण्याची व कर्तव्ये व कामे पार पाडण्याची व्यवस्था करता येईल आणि राज्य शासन नवीन परिषद प्रस्थापित करण्यासाठी उपाययोजना करील.

(२) या अधिनियमात किंवा तदन्वये केलेल्या नियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, राज्य शासनास जर कोणत्याही वेळी असे दिसून येईल की ह्या अधिनियमान्वये कोणत्याही शक्तींचा वापर करण्यासाठी किंवा त्या अधिनियमाखालील कोणतीही कर्तव्ये किंवा कामे पार पाडण्यासाठी शक्ती प्रदान केलेली परिषद किंवा इतर कोणतेही प्राधिकरण यांची प्रस्थापना किंवा नियुक्ती ही वैधरीत्या केलेली नाही, तर, राज्य शासनास, त्यास योग्य वाटेल अशा इसमांकडून, योग्य वाटेल अशा रीतीने व योग्य वाटेल अशा, परंतु सहा महिन्यांहून अधिक नसेल अशा मुदतीत व योग्य वाटेल अशा शक्तींच्या अधीन, अशा शक्तींपैकी, कर्तव्यांपैकी किंवा कामांपैकी कोणत्याही शक्तींचा वापर करण्याची किंवा कोणतेही कर्तव्य किंवा कामे पार पाडण्याची व्यवस्था करता येईल.

प्रकरण ८

रद्द करण्याबाबतच्या व संक्रमणकालीन तरतुदी

४१. (१) या प्रकरणास उपबंधांच्या अधीन राहून, नेमलेल्या दिवशी,—

रद्द करणे व

(अ) राज्यातील मुंबई क्षेत्रास लागू असलेला मुंबई परिचारिका, प्रसाविका व आरोग्य व्यावृत्ती प्रचारक अधिनियम, १९५४.

(ब) राज्यातील विदर्भ प्रदेशास मध्यप्रांत व बन्हाड परिचारिका नोंदणी अधिनियम, १९३६;

(क) राज्यातील हैदराबाद क्षेत्रास लागू असलेला हैदराबाद परिचारिका, प्रसाविका व आरोग्य प्रचारक नोंदणी अधिनियम, १९५१ रद्द होईल ;

(२) पोट-कलम (१) अन्वये विधी रद्द करण्यात आले असले तरीही, या अधिनियमान्वये पहिले नियम व उप-विधी योग्यरीतीने करण्यात येईतोपर्यंत, या अधिनियमाच्या उपबंधांशी विसंगत नसतील असे, राज्य शासनाने केलेले सर्व नियम व मुंबई परिचारिका, प्रसाविका व आरोग्य प्रचारक अधिनियम, १९५४, अन्वये परिषदेने केलेले आणि नेमलेल्या दिवसांच्या लगतपूर्वी राज्याच्या मुंबई क्षेत्रात अमलात

असलेले सर्व उप-विधी, हे, असे नियम किंवा उप-विधि करण्याची शक्ती या अधिनियमान्वये देण्यात आली होती असे समजून, या अधिनियमान्वये राज्य शासनाने केलेले नियम किंवा यथास्थिति परिषदेने केलेले उप-विधी असल्याप्रमाणे, उपरोक्त दिवसापासून, राज्यात सर्वत्र अमलात असतील.

(३) नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वी अमलात असलेली व अशा रद्द केलेल्या विधी अन्वये, योग्यरीत्या ठेवलेली किंवा ठेवण्यात आल्याचे मानली जाणारी, नोंदणीपुस्तके (मध्यप्रांत व वऱ्हाड परिचारिका नोंदणी अधिनियम, १९३६, हा अधिनियम राज्यातील विदर्भ प्रदेशास लागू करताना, त्याच्या कलम १० अन्वये योग्यरीत्या ठेवण्यात आलेल्या नोंदणीपुस्तकातील दायांच्यासंबंधी जो भाग असेल तो वगळून आणि हैदराबाद परिचारिका, प्रसाविका आणि आरोग्य प्रचारक नोंदणी अधिनियम, १९५१, हा अधिनियम राज्यातील हैदराबाद क्षेत्रास लागू करताना, त्याच्या कलम ११ अन्वये योग्यरीत्या ठेवण्यात आलेल्या नोंदणीपुस्तकातील भाग २ वगळून), ह्या अधिनियमाच्या कलम १७ अन्वये तयार करण्यात आलेले नोंदणीपुस्तक त्या कलमाच्या, पोट-कलम (७) अन्वये अमलात येईपर्यंत, या अधिनियमान्वये तयार करण्यात आलेली नोंदणीपुस्तके आहेत असे मानण्यात येईल.

(४) नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वी अमलात असलेला मध्यप्रांत व वऱ्हाड परिचारिका नोंदणी अधिनियम, १९३६, हा अधिनियम राज्यातील विदर्भ प्रदेशास लागू करताना त्याच्या कलम १० अन्वये योग्यरीत्या ठेवलेल्या नोंदणीपुस्तकातील जो भाग दायांना लागू असेल असा भाग व हैदराबाद परिचारिका, प्रसाविका व आरोग्य प्रचारक नोंदणी अधिनियम, १९५१, हा अधिनियम राज्यातील हैदराबाद क्षेत्रास लागू करताना, त्याच्या कलम ११ अन्वये योग्यरीत्या ठेवलेल्या नोंदणीपुस्तकातील भाग २, हे भाग या अधिनियमाच्या कलम १९ अन्वये तयार केलेली सूची त्या कलमाच्या पोट-कलम (५) अन्वये अमलात येईपर्यंत, या अधिनियमान्वये तयार केलेल्या सूची असल्याचे मानण्यात आले पाहिजे.

(५) मुंबई परिचारिका, प्रसाविका आणि आरोग्य प्रचारक अधिनियम, १९५४, किंवा मध्यप्रांत व वऱ्हाड परिचारिका नोंदणी अधिनियम, १९३६, या अन्वये मान्यता दिलेली किंवा मान्य झालेली किंवा संलग्न झालेली किंवा जिला मान्यता दिल्याचे, जी मान्य किंवा संलग्न झाल्याचे मानण्यात येत होते व जिची मान्यता किंवा संलग्नता नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वी अमलात होती अशी कोणतीही संस्था, तिची यथास्थिति मान्यता किंवा संलग्नता योग्यरीत्या काढून घेण्यात येईपर्यंत या अधिनियमान्वये, त्याच अटीवर व शर्तीवर, परिषदेने मान्यता दिलेली किंवा परिषदेस संलग्न असलेली संस्था म्हणून असल्याचे त्यानंतरही चालू राहिल.

(६) अशाप्रकारे रद्द केलेल्या विधीपैकी कोणत्याही विधीच्या अन्वये केलेली कोणतीही गोष्ट किंवा कारवाई (केलेली कोणतीही नियुक्ती किंवा केलेला कोणताही अर्ज, काढलेली कोणतीही अधिसूचना किंवा दिलेला कोणताही आदेश किंवा निदेश किंवा बसविलेली फी किंवा दिलेले प्रमाणपत्र किंवा दिलेली नोटीस धरून) ती जोवर या अधिनियमाच्या उपबंधांशी विसंगत नसेल तोवर आणि राज्य शासन अन्यथा निदेश देईपर्यंत आणि या अधिनियमान्वये केलेल्या कोणत्याही गोष्टीमुळे किंवा केलेल्या कोणत्याही कारवाईमुळे ती रद्द झाली नसेल तोवर, व रद्द होईतोपर्यंत, या अधिनियमाच्या संबंधित उपबंधांन्वये केलेली, जारी केलेली, बसवलेली किंवा दिलेली कोणतीही गोष्ट किंवा कारवाई असल्याचे मानण्यात येईल व त्यानुसार अमलात येईल.

रद्द केलेल्या अधिनियमांनुसार परिषदांचे विघटन व नवीन परिषदेची प्रस्थापना.

४२. (१) नेमलेल्या दिवसापासून,—

(अ) राज्याच्या मुंबई क्षेत्रात अमलात असलेला मुंबई, परिचारिका, प्रसाविका आणि आरोग्य प्रचारक अधिनियम, १९५४, या अधिनियमान्वये प्रस्थापना केलेली परिषद,

(ब) राज्याच्या विदर्भ प्रदेशात अमलात असलेला मध्यप्रांत व वऱ्हाड परिचारिका नोंदणी अधिनियम, १९३६, या अधिनियमान्वये प्रस्थापना केलेली परिषद, आणि

(क) राज्याच्या हैदराबाद क्षेत्रात अमलात असलेला हैदराबाद परिचारिका, प्रसाविका आणि आरोग्य प्रचारक नोंदणी अधिनियम, १९५१, या अधिनियमान्वये प्रस्थापना झाल्याचे मानण्यात येणारी परिषद,—

विघटित होईल आणि सदस्य आपली पदे सोडतील.

(२) कलम ३ मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, राज्य शासन, नेमलेल्या दिवशी, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, कलम ३ च्या पोट-कलम (३) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या रीतीने परिषदेची प्रस्थापना करील :

परंतु, त्या पोट-कलमाच्या खंड (ब) अन्वये निवडून घ्यावयाचे सदस्य, त्या पोट-कलमाच्या संबंधित खंडान्वये निवडून घेण्यासाठी अर्हताप्राप्त असलेल्या इसमांसमधून राज्य शासन नामनिर्दिष्टसुद्धा करील.

(३) कलम ३ च्या पोट-कलम (४) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, पोट-कलम (२) अन्वये प्रस्थापना करण्यात आलेल्या परिषदेचा अध्यक्ष व उपाध्यक्ष हा राज्य शासनाकडून नामनिर्दिष्ट करण्यात येईल.

(४) या कलमान्वये प्रस्थापना केलेली परिषद, कलम ३ अन्वये प्रस्थापना केलेली परिषद असल्याचे मानण्यात येईल, आणि कलम ४ मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, त्या परिषदेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व सदस्य, पोट-कलम (२) अन्वये अधिसूचना प्रसिद्ध केल्याच्या तारखेपासून तीन वर्षांच्या मुदतीसाठी किंवा कलम ३ च्या उपबंधानुसार एका परिषदेची योग्य रीत्या प्रस्थापना केली जाईपर्यंत, यापैकी जी अगोदरची असेल अशा मुदतीसाठी पद धारण करतील :

परंतु, राज्य शासनास उक्त तीन वर्षांची मुदत, एका वेळी एका वर्षाहून अधिक नसेल अशा आणि एकूण दोन वर्षाहून अधिक नसेल अशा कालावधीने वाढविता येईल.

(५) पोट-कलम (२) अन्वये प्रस्थापना केलेल्या परिषदेच्या अध्यक्षाचे, उपाध्यक्षाचे किंवा सदस्याचे पद, अशा अध्यक्षाचा, उपाध्यक्षाचा किंवा सदस्याचा मृत्यू, राजीनामा, अनर्हता किंवा असमर्थता या कारणावरून किंवा त्याला काढून टाकल्यामुळे किंवा अन्य कोणत्याही कारणामुळे रिकामे झाल्यास राज्य शासन इतर कोणत्याही अर्हताप्राप्त इसमाला नामनिर्देशित करून ते पद भरील आणि असा नामनिर्देशित इसम, ज्या सदस्यांच्या जागी त्याला नामनिर्दिष्ट करण्यात आले असेल त्या सदस्याच्या न संपलेल्या पदावधीकरता पद धारण करील.

४३. (१) मुंबई परिचारिका, प्रसाविका व आरोग्य प्रचारक अधिनियम, १९५४ या अन्वये नियुक्त प्रबंधकांसंबंधी केलेला आणि नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वी पद धारण करणारा प्रबंधक, त्या तारखेपासून त्या तरतूद दिवसाच्या लगतपूर्वी त्यास ज्या अटी व शर्ती लागू होत्या त्याच अटीवर व शर्तीवर आणि या अधिनियमान्वये सक्षम प्राधिकारी अशा अटीमध्ये व शर्तीमध्ये फेरफार करीतोपर्यंत, या अधिनियमान्वये प्रबंधक म्हणून नेमण्यात आल्याचे मानण्यात येईल.

(२) मध्यप्रांत व वन्हाड परिचारिका नोंदणी अधिनियम, १९३६ या अन्वये नेमलेला आणि नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वी पद धारण करणारा प्रबंधक त्या दिवशी पद धारण करण्याचे बंद होईल.

(३) पोट-कलम (२) अन्वये पद धारण करण्याचे बंद झालेल्या प्रबंधकास तो विघटित परिषदेच्या नोकरीतून सेवानिवृत्त झाला असता तर जितका भविष्यनिर्वाह-निधी आणि उपदान किंवा इतर सेवानिवृत्तीचे लाभ मिळण्याचा त्यास हक्क असता, तितका भविष्यनिर्वाह-निधी आणि उपदान किंवा इतर सेवानिवृत्तीचे लाभ तसेच परिषद राज्य शासनाची पूर्वमान्यता घेऊन मंजूर करील असे (कोणतेही असल्यास) अतिरिक्त लाभ मिळण्याचा त्यास हक्क असेल.

४४. या अधिनियमान्वये किंवा त्याखाली अन्यथा उपबंधित केले असेल त्याखेरीज आणि विषयात अधिकार, किंवा संदर्भात तद्विरुद्ध काहीही नसेल तर—

(१) कलम ४२ अन्वये विघटित केलेल्या परिषदांचे (ज्यांचा या कलमात यापुढे "विघटित निहित परिषदा" असा उल्लेख केला आहे) सर्व अधिकार, कलम ४२ अन्वये प्रस्थापित केलेल्या परिषदेमध्ये करणे. (जिचा यात यापुढे "परिषद" असा उल्लेख केला आहे), नेमलेल्या दिवशी निहित होतील.

कर्तव्ये
इत्यादी

(२) नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वी विघटित परिषदांकडे निहित असलेली स्थानिक किंवा जंगम अशी सर्व मालमत्ता, त्या दिवशी अमलात असलेल्या सर्व मर्यादांस आणि शर्तींस अधीन राहून परिषदेकडे निहित होईल.

(३) कोणत्याही कारणास्तव विघटित परिषदेस देय असलेल्या सर्व रकमा परिषदेकडून वसूल करण्याजोग्या असतील आणि हा अधिनियम प्रवर्तनात नसता तर त्या विघटित परिषदेस जी उपाय-योजना किंवा कार्यवाही करता आली असती अशी कोणतीही उपाययोजना करण्यास किंवा अशी कोणतीही कार्यवाही सुरू करण्यास ती सक्षम असेल.

(४) नेमलेल्या दिवसाच्या पूर्वी आणि त्या दिवसाच्या लगतपूर्वी अस्तित्वात असलेली व विघटित परिषदेने किंवा तिच्या वतीने केलेली सर्व कर्जे, भार आणि दायित्वे, या अधिनियमान्वये परिषदेला प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर करताना केलेली कर्जे, भार व दायित्वे असल्याचे मानण्यात येईल व ती त्यानुसार प्रवर्तनात राहतील.

(५) कलम ४१ अन्वये रद्द केलेल्या विधीपैकी कोणत्याही विधीखाली, नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वी, कोणत्याही प्राधिकरणाकडे किंवा अधिकाऱ्याकडे प्रलंबित असलेल्या सर्व कार्यवाह्या आणि बाबी, अशा कार्यवाही आणि बाबी दाखल करून घेण्यास सक्षम असलेल्या, या अधिनियमाखालील प्राधिकरणाकडे हस्तांतरित झाल्याचे व त्याच्यासमोर चालू असल्याचे मानण्यात येईल.

(६) नेमलेल्या दिवशी प्रलंबित असलेले, एखाद्या विघटित परिषदेने किंवा तिच्या वतीने दाखल केलेले किंवा तिच्या विरुद्ध दाखल केलेले सर्व खटले, आणि कोणत्याही विघटित परिषदेने किंवा तिच्या वतीने तिच्या कोणत्याही अधिकाऱ्याने किंवा तिच्या/त्याच्या विरुद्ध दाखल केलेले दावे किंवा इतर वैध कार्यवाही परिषद चालू ठेवील किंवा तिच्याविरुद्ध चालू राहतील.

(७) कलम ४२ च्या पोट-कलम (१) अन्वये विघटित झालेल्या परिषदांचे, नेमलेल्या दिवसाच्या लगतपूर्वी पद धारण करणारे सर्व अधिकारी व कर्मचारी (प्रबंधकांन्यतिरिक्त) परिषदेच्या नोकरीत नेमलेले अधिकारी व कर्मचारी असल्याचे मानण्यात येईल आणि या अधिनियमाच्या उपबंधानुसार अन्यथा तरतूद करण्यात येईपर्यंत, त्यांना, नियोजित दिवसाच्या लगतपूर्वीच्या दिवशी जितके वेतन व भत्ते व सेवानिवृत्तीचे लाभ मिळण्याचा हक्क होता व ज्या सेवेच्या शर्तींना ते अधीन होते, तितके वेतन व भत्ते तसेच सेवानिवृत्तीचे लाभ मिळण्याचा हक्क असेल व त्या सेवेच्या शर्तींना ते अधीन राहतील :

परंतु, अशा अधिकाऱ्यांनी आणि कर्मचाऱ्यांनी नेमलेल्या दिवसाच्या पूर्वी केलेली सेवा परिषदेखाली केलेली सेवा असल्याचे मानण्यात येईल :

आणखी असे की, राज्य शासनाची पूर्वमान्यता घेऊन परिषद भरपाई म्हणून ठरवील अशी वाजवी रक्कम दिल्यानंतर अशा कोणत्याही अधिकाऱ्याच्या किंवा कर्मचाऱ्याच्या संबंधात, नेमलेल्या दिवसानंतर, त्याची सेवा समाप्त करण्याबाबतचा कोणताही आदेश देण्यास या खंडातील कोणत्याही गोष्टीमुळे परिषदेस प्रतिबंध होतो असे मानले जाता कामा नये.

(८) कोणत्याही विघटित परिषदेच्या संबंधात कोणत्याही विधीमध्ये किंवा लेखामध्ये आलेला कोणताही उल्लेख हा परिषदेच्या संदर्भात केलेला उल्लेख असल्याचे मानण्यात येईल आणि असा विधी किंवा लेख परिषदेस लागू राहील.

अडचणी दूर
करण्याची
शक्ती.

४५. ह्या अधिनियमाचे उपबंध अमलात आणताना कोणतीही अडचण उद्भवल्यास, राज्य शासनाला आवश्यकतेप्रमाणे परंतु नेमलेल्या दिवसापासून दोन वर्षांपेक्षा उशिराची नसेल अशा मुदतीत अशी अडचण दूर करण्याच्या प्रयोजनांर्थ त्यास आवश्यक किंवा इष्ट वाटेल व ह्या अधिनियमाच्या प्रयोजनांशी विसंगत नसेल अशी कोणतीही गोष्ट आदेश जारी करून करता येईल.

अनुसूची

[कलम २, खंड (प) पाहा]

प्रदेशाचे नाव	प्रदेशात समाविष्ट असलेले क्षेत्र
१	२
१. बृहन्मुंबई प्रदेश ..	बृहन्मुंबई.
२. मुंबई प्रदेश ..	(एक) धुळे जिल्हा. (दोन) जळगाव जिल्हा. (तीन) कुलाबा जिल्हा. (चार) नाशिक जिल्हा. (पाच) रत्नागिरी जिल्हा. (सहा) ठाणे जिल्हा.
३. पुणे प्रदेश ..	(एक) अहमदनगर जिल्हा. (दोन) कोल्हापूर जिल्हा. (तीन) पुणे जिल्हा. (चार) सांगली जिल्हा. (पाच) सातारा जिल्हा. (सहा) सोलापूर जिल्हा.
४. नागपूर प्रदेश ..	(एक) अकोला जिल्हा. (दोन) अमरावती जिल्हा. (तीन) भंडारा जिल्हा. (चार) बुलढाणा जिल्हा. (पाच) चांदा जिल्हा. (सहा) नागपूर जिल्हा. (सात) राजुरा जिल्हा. (आठ) वर्धा जिल्हा. (नऊ) यवतमाळ जिल्हा.
५. औरंगाबाद प्रदेश ..	(एक) औरंगाबाद जिल्हा. (दोन) बीड जिल्हा. (तीन) नांदेड जिल्हा. (चार) उस्मानाबाद जिल्हा. (पाच) परभणी जिल्हा.

(यथार्थ अनुवाद)

वा. ना. पंडित,

भाषा संचालक, महाराष्ट्र राज्य.